

V Ý B E R č. 4 / 1 9 8 6

na tému : ~~Z úcty ku Kristovmu svedkovi na Slovensku,~~
mons. Viktorovi T R S T E N S K É M U
k 78. narodeninám /28. marca 1908 /
a k 55. výročiu kňazstva /29. júna 1931/.

O b s a h :

Úvodom	1
Janko Silan :	
U Msgr. Viktora Trstenského	
Niekoľko pohľadov do osobnej histórie	2
Prvé zatknutie	5
Druhé zatknutie	9
Tretie zatknutie	10
Vo väzniciach a táboroch	13
Na slobode	16
Štvrté zatknutie	
Znova "na slobode"	
Intervencia za ndp. biskupa Vojtaššáka	17
Zamietnutie žiadosti o povolenie návštevy v USA	
Po tzv. Pražskej jari	
Návrat do pastorácie	
Rehabilitácia	18
Farárom v Starej Ľubovni	
Odňatie štátneho súhlasu	19

List redakcii denníka Smena v Bratislave zo dňa 18. novembra 1984	21
List vskdp. ThDr. Jozefovi Krajčímu, docentovi na CMBF v Bratislave zo dňa 28. februára 1986	26
List Okresnej prokuratúry v Dolnom Kubíne - návrh na zhabanie vecí, zo dňa 12. februára 1986.	30
Upovedomenie o pojednávaní z 12. februára 1986	31
Viktor Trstenský- hlásenie neúčasti na súdnom pojednávaní z 24.3. a 25.4.1986	33

Ú v o d o m

1.

Kniha ~~"ako svedectvo"~~ ktorú vydalo nakladateľstvo M.P.K. v Berne roku 1982 o 462 strán, je originálnou autobiografiou Viktora TRSTENSKÉHO - katolíckeho knaza, kaplána, farára, monsignora, väzňa, otca väzňov, opäť farára a núteného penzistu.

Autobiografia originálna a osobitného rázu, lebo tých životopisných prvkov je v nej pomerne málo. Drvivú väčšinu knihy tvoria dokumenty... Nazdávam sa, že chcel nimi vydať svedectvo o tom, čo bolo zmyslom jeho života, prác a námaň, utrpenia a radostí - o Bohu, o Cirkvi, o evanjeliu a o všetkom, čo z toho pramení: skutočný pokrok, skutočné oslobodenie človeka a skutočná spása ľudstva. Trstenský, myslím, chcel dokonca povedať aj tým, ktorí boli a sú katmi desať a státisícov občanov a ktorí nevedia a nechcú pochopiť, do akej záhuby žnú národ, že sa Cirkev a veriaci za nich modlia - podobne ako ich Majster na kríži: "Odpusť im, lebo nevedia, čo robia". Kresťania, skutoční kresťania, nesnívajú o raji na zemi, o abstraktnom dobre ľudstve, proletariátu. Im ide o konkrétne dobro, konkrétneho človeka - toho tu a onoho tam - celého človeka, s telom, dušou a duchom.

Nech by boli však Trstenského úmysly akékoľvek, daroval slovenskej verejnosti vzácny spis, v ktorom sa na základe nediskutovateľných dôkazov názorne a presvedčivo vykresľuje situácia od prevratu v roku 1945 až do roku 1977....

Mníchov, na sviatok Panny Márie Sedembolestnej,
15. septembra 1982

Anton HLINKA

- o -

Janko S i l a n

U Msgr. Viktora Trstenského

=====

Kňaz katolícky vždy je pripravený
trpieť aj umrieť, pritom prijať hostov,
tešiť sa, spievať, že veď strach tu není
uprostred zliekání a bled a pôstov.

Tak sme ho našli. Stál. A pri modlení
nemal sa chváliť čím, len úprimnosťou,
až tak sa veľmi opýl pokorený
len Bohom, jeho svätou prítomnosťou.

Až pri obede zaznelo, a smelo,
Trojici svätej trojnásobná sláva.
Kristus Pán taktiež dal si trýzniť telo,

ale sám potom s ním aj zmŕtvych vstáva.
Jak je to krásne! Plakať sa mi chcelo.
Nič iné básnikovi neostáva.

21. 8. 1978

"Katolícke piesne z Važca"

- o -

Z citovanej knihy Viktora Trstenského uvádzame nasledovné state v doslovnom znení.

Niekoľko pohľadov do osobnej histórie.

Viac so slzami smútku ako radosti - dozvedel som sa to až po rokoch - vítali ma oči najmä starších bratov, keď som 28. marca 1908 po prvý raz v Trstenej na Orave ^{uzrel} svetlo tohto sveta. Nie div. Bol som deviatym dieťaťom v chudobnejšej maloroľníckej rodine. Jedna sestra zomrela síce už v útlom veku, v dome však ostalo so mnou osem detí, šesť chlapcov a dve dievčatá, i rodičia. Ľúto im asi bolo, že ešte i z toho málo miesta v tesnej izbičke a kuchynke - z tých dvoch miestností totiž pozostával náš drevený domček - prišiel nový príživník uberať pár štvorcových centimetrov. Roku 1910 odišiel jeden brat a sestra za chlebom do zámoria, ale po čase sa dvaja bratia oženili, nuž pribudli do skromnej domácnosti dve nevesty, takže zas ostal plný počet pôvodnej rodiny. No bratia sa napokon uspokojili so skutočnosťou mojej prítomnosti medzi sebou a, tak mi vraveli moji rodičia, po svätom krste, ktorý som prijal pod menom Viktor už 29. marca 1908, teda na druhý deň po svojom narodení - bol som vraj veľmi slabý - venovali sa mi, ako najlepšie mohli.

Rástol som teda v domácnosti hmotne chudobnej, ale usporiadanej a duchovne pomerne vysp-elej. Rodičia totiž pri všetkej obťažnej starostlivosti o hmotný blahobyť rodiny venovali dosť pozornosti aj jej duchovnému rastu. Učili nás milovať Pána Boha a blížneho skôr svojím príkladom ako slovom, hoci ani to nechýbalo. Denne sme sa spoločne modlievali ráno, večer, pred jedlom i po ňom. V nedele a sviatky sme chodievali všetci na svätú omšu, niekoľkí z rodiny chodievali aj vo všedné dni a na tzv. roráty zase všetci. Bolo to možné, lebo v kláštornej kostole bývali roráty o piatej hodine ráno a vo farskej kostole o šiestej hodine.

Už v prvom roku života - vravievala mi nebohá matka - bol som pre akúsi neznámu chorobu jednou nohou v hrobe, no vôľa Božia ma zachovala pre početné skúšky až dosiaľ.

V septembri 1914, v bolestne pamätanom roku vypuknutia prvej svetovej vojny, dosah ktorej som vtedy vôbec nechápal, začal som chodiť do ľudovej školy, v ktorej učiteľmi boli otcovia františkáni z miestneho kláštora. Po skončení ma rodičia zapísali na radu otcov františkánov na Nižšie štátne rím. kat. gymnázium v Trstenej, prebraté po vzniku Československej republiky do štátnej správy, ale už pod menom "Nižšie štátne gymnázium". Učenie tu bolo sťažené tým, že vyučovacou rečou bola spočiatku maďarčina a potom viac čeština ako slovenčina. To sa potom odrážalo vo vyšších gymnaziálnych triedach, do ktorých som nastúpil 1. septembra 1922.

Pri dokončovaní štvrtej a poslednej triedy gymnázia v Trstenej rodičia rozmýšľali, čo so mnou ďalej. Pomohol som im pretať gordický uzol, keď som prejavil túžbu byť kňazom. Súhlasili s mojím rozhodnutím už aj preto, že finančne neboli schopní poslať ma na iné školy a splnilo sa tak aj skryté želanie nebohej matky, ktorá sa usilovne modlievala, aby som raz slúžil oltáru. Šiel som teda aj s inými kandidátmi nádejného kňazstva z trstenského gymnázia na vyhlásený konkurz na Spišskú Kapitolu. S radosťou som po konkurze vypočul správu: Si prijatý do malého seminára. Keďže spišská diecéza nemala v tom čase malý seminár, nebohý otec biskup Ján Vojtaššák poslal všetkých novoprijatých klerikov - bolo nás asi tridsať - do malého seminára v Trnave, kde sme pokračovali v gymnaziálnych štúdiách. Tam nás riedili i vinou našou - popríchádzali sme totiž do Trnavy zo slovenských periférií viacerých diecéz, boli sme zastrašení, naučení na iný spôsob učenia - ale i vinou

~~českých profesorov, ktorí nás nechápali, nerozumeli nám, ani my im,~~ nuž a veru aj zámerne "ulehčovali slovenským pánum biskupum", ako sa jeden z nich vyjadril. Pokrok v učení bol teda slabý. Niektorí preto už v školskom polroku prešli na iné gymnáziá, iní na konci školského roka. Ja som sa dostal do Levoče, kde som s dobrým prospechom 16. júna 1926 zmaturoval.

8. septembra 1926 som s radosnými nádejami vstúpil do veľkého seminára v Spišskej Kapitule. Tam som v blízkosti ožajstného otca, knazov, klerikov a veriacich, biskupa Jána Vojtaššáka a schopných profesorov strávil päť rokov v príprave na knazstvo. Z poverenia rektora seminára, preláta Jozefa Vojtička, knaza ozať podľa Srdca Ježišovho, zastával som vo vyšších semestroch úlohu sacellána a duktora v tzv. malom múzeu.

Nápekón svitol šťastný deň 29. júna 1931, kedy som spolu so siedmimi spolužiakmi prijal z rúk najdôstojnejšieho otca biskupa Jána Vojtaššáka sviatosť knazstva. Prvú svätú omšu som slúžil vo svojom rodisku v Trstenej na sviatok slovenských svätých vierozvestov Cyrila a Metoda 5. júla 1931.

Na oddych som nemal veľa času. Už 15. júla 1931 som nastúpil na svoje prvé kaplánske miesto do Levoče k otcovskému pánu kanonikovi Jozefovi Krššákovi. Pod jeho múdрым vedením som uplatňoval svoje teoretické vzdelanie v meštianskej, ľudovej a učňovskej škole i v slepeckom ústave, kde všade som učil náboženstvo. Pán kanonik mi zveril okrem toho vedenie telocvičného spolku Oroj, Jednoty katolíckych žien a Spolku sv. ruženca. Bolo teda práve dosť práce pre neofyta v knazstve. Okrem toho som musel viackrát dva-tri mesiace zastupovať chorých alebo ináč pracovne zatažených knazov v Oravskom Veselom, v Starej Ľubovni, v Rudňanoch a inde. To potom znamenalo doháňať zameškanú prácu v Levoči.

Z Levoče som definitívne odišiel 10. novembra 1934 za správcu farnosti a po zložení synodálnej skúšky r. 1935 za farára do Reľova. Bola to obec chudobná, ale veriaci úprimne oddaní Pánu Bohu, prístupní jeho slovu i životu. Dali to najavo najmä tým, že ochotne pomáhali pri obnove svojho kostolíka, radostne sa vzpružili a oduševnili za Boží život v sebe i vo svojich rodinách v ľudových misiách, ktoré viedli r. 1935 otcovia františkáni. Tento Boží život pestovali potom v spolkoch, najmä v Slovenskej katolíckej mládeži a v Jednote katolíckych žien, účasťou na pracovných schôdzach, na exrcíciách, divadlách zväčša náboženského obsahu, ktoré častejšie predstavovalo SKM, atď.

29. decembra som prevzal uprázdnenú faru v Dolnom Kubíne, kde som po zložení katechétskej skúšky učil náboženstvo na tamomšom gymnáziu, viedol novozaloženú Mariánsku kongregáciu študentov a študentiek, Jednotu katolíckych mužov i žien a dlhé roky zastával miesto predsedu Okresnej starostlivosti o mládež. Roku 1943 ma otec biskup Ján Vojtaššák poveril funkciou školského inšpektora v okrese Dolný Kubín a po druhej svetovej vojne ma ustanovil za biskupského komisára na školách okresu. Roku 1947 som dostal od Svätého Otca Pia XII. titul Monsignora a vymenovaný som bol najdp. biskupom za člena "Consilii a Vigilantia". V tom istom roku prišli do Dolného Kubína sestričky Saleziánky a usadili sa v dome, ktorý veľkodušne pre tieto ciele poručila dolnokubínska veriaca Etela Polláková. I tu veriaci, viac-menej v evanjelickej diaspore, boli hodni toho mena. Radi sa zapojili do generálnej obnovy kostola v Dolnom i Vyšnom Kubíne, do kostola v Dolnom Kubíne zakúpili nový organ za 300 000 Kčs, postarali sa o kúpu kultúrneho domu, v ktorom všetky miestne náboženské spolky starších i mladých cibrili svoj rozum, zošľachťovali svoje srdcia náboženskými

kurzami, hodnotnými diamentami, nosr. Pašiami, Tajomstvom sv. omše od Calderona a inými, vystavami kníh. To neprekážalo vykonávaniu prvoradých úloh fary, ako misie, duchovné obnovy, exercície, slávnosti ku cti Božského Srdca Ježišovho, odpusty, zbierky pre chudobných, sirotinec v Mokradi a iné podnetné akcie.

To všetko nebolo vítané v meste, v ktorom svoju domónu mali po druhej svetovej vojne neveriaci. Začal sa preto pohon na veriacich a na ich vedúcich.

Nemal som v Dolnom Kubíne život ustlatý na ružiach, no bol znesiteľný, ba i veľmi produktívny. Stažil sa však veľmi podstatne po vypuknutí tzv. slovenského národného povstania. Horkokrvnejší zabili niekoľkých veriacich, niekoľkých odvliekli do Jučivnej, zázrivskej doliny, na vyšetrovanie s tým, aby sa rozžehnali so svojimi. A mali i mňa naplánovaného tam zaviesť a poslať do večnosti. Božia opatera však odvlečených i mňa zachránila prostredníctvom prof. N.N., vedúceho partizánskej skupiny, s ktorým som vyučoval spolu na gymnáziu, a hoci som vedel o jeho sklonoch k pučistom, nikomu som to nehlásil. Keď sa nepodaril so mnou ten čierny plán, ukul sa druhý. Aký? Pri obsadení Dolného Kubína ruským vojskom deložovali mňa i kaplána, moju matku i služobnú z farskej budovy do zborovne malej školskej budovy a do triedy, v ktorej boli aj iní deložovaní katolíci. Býval som tam šesť týždňov. Faru obsadil generál Kolonin so svojím štábom. Pravda, po jeho odchode jeho adjutanti odniesli čo sa len dalo.

V istý deň, bolo to asi 7. apríla 1945, vkročil do mojej núdzovej ubytovne nepatrný ruský vojak, posadil sa a povedal mi: "Báťuška, dávajte si pozor. Ja som z kontrarozviedky, ktorá má úlohu nepohodlných ľudí odvádzať do ZSSR. Vy tu máte nepriateľov, ktorí na vás čalujú. Lahko sa môže stať, že aj vás budeme musieť odviešť".

Nazdával som sa, že hádam chce nejakú pijatiku alebo čosi iné, ale on po vypití pohárika vína odmietol ďalej piť a odišiel. O niekoľko dní prišiel znovu. Povedal: "Báťuška, s vami je veľmi zle. Tí vaši nepriatelia donášajú správy na vás. Môj šéf mi naznačil, že vás bude musieť zaradiť medzi tých, ktorí majú byť odvezení do Ruska". "Nie som si vedomý nijakých vín, pre ktoré by som mal byť potrestaný", odpovedal som. "No", odvetil ruský vojak, "i keď vám verím, ale na nátlak žalobcov bude sa musieť urobiť ten nepríjemný zárok proti vám". Rozlúčil sa so mnou a odišiel. Zasa však prišiel asi o dva dni. Priniesol hárok papiera a na nom obžalobu na mňa, podpísanú štyrmi občanmi z Dolného Kubína. Povedal: "Báťuška, očer plocho s vami. Môj šéf povedal, že vás bude musieť zbaliť. Viete, čo to znamená? Sotva sa vrátite." "Čo je v obžalobe?", opýtal som sa. Ukázal mi ju. Čítal som v nej, že sa modlím za víťazstvo Nemcov a kážem proti Rusom. Poznamenal som: "I keby som bol taký nerozumný, žeby som chválil nacistov a hanil Rusov, bol by som ozaj pochabý, keby som to robil teraz, keď ste tu vy." "Neda sa nič robiť. Šéf má na písme to, čo sa proti vám vraví. Bude vás musieť zlikvidovať!" "Nech sa stané Božia vôľa", odpovedal som. Ruský vojak odišiel dosť smutný. O dva dni znovu vošiel do mojej izby. Nebolo mi veľmi do smiechu, keď som ale zbadal jeho jasnú tvár, vrátil sa mi pokoj do duše. "Nebojte sa, báťuška, už je dobre. Tí vaši nepriatelia zistili, že som bol u vás, napísali to môjmu šéfovi a žiadali moje potrestanie. Môj šéf ma však má veľmi rád, vzal obidva prípisy - ten na vás i na mňa - a povedal: "Tu sú zlí ľudia, povedzte báťuškoví, aby sa nestrachoval, nič mu neurobíme". Poďakoval som sa tomuto anjelovi strážcovi s poznámkou, že na neho nezabudnem. Niektorí povie: Náhoda! Pri mňa to nebola náhoda, ale otcovské Božie riadenie, ktoré ma zachránilo.

Protivníci - nielen moji, ale i mojích veriaciach - nedriemali. Potvrdila mi to istá mne dobre známa veriaca z Levoče až v roku 1955 na fare v N.N., v ktorej som navštívil svojho priateľa z táborov. Privítala ma slovami: "Otče, ja som vašou druhou matkou. Mala som vám to dávno oznámiť, ale nemala som túto možnosť. Písať som nechcela, navštíviť som vás nemohla. Vravela som však o tom pánovi dekanovi. Ako som sa stala vašou druhou matkou? Keď z Levoče ruská tajná služba odvliekla viacerých Levočanov, šla som do Ružomberka, kde vtedy bolo veliteľstvo tajnej služby, aby som tam intervenovala za nich. Sedela som v kancelárii veliteľa, keď po zaklopaní vošiel vyšší mládenec. Predstavil sa, že je z Dolného Kubína a prišiel požiadať veliteľa tajnej služby, aby odviezol z Dolného Kubína katolíckeho farára Trstenského. Striasla som sa. Prosila som Pána Boha, aby mi vnukol myšlienku pre vašu záchranu. Veliteľ tajnej služby si zapísal vaše meno do zošita, v ktorom už mal viacerých takých odsúdencov. Kubínsky mládenec s vedomím dobre vykonanej práce sa rozlúčil s veliteľom. Ten ho šiel vyprávať na chodbu. V tom okamihu, ako som zbadala, že je na chodbe, vytrhla som zo zošita stránku s vašim menom a pokrčenú strčila do vrecka. Keď sa veliteľ vrátil, rýchlo som s ním dokončila rozhovor a odišla som von. Na ulici som vytrhnutú stránku potrhala a zahodila. Teda, vidíte, že som vašou druhou matkou. Na túto výpoveď môžem aj prisahat." S dojatím som sa jej poďakoval. Zase náhoda, povie ten či onen. Pre mňa i to bolo nevyspytateľné Božie riadenie.

I tretí raz v tom období ma len Pán Boh zachránil. Raz vo večerných hodinách vkročili do triedy, kde bývala mamka, služobná a iné veriaci z okolia fary, dvaja ozbrojení ruskí vojaci a vyzvali ma, aby som šiel do pivnice vydať im slaninu, ktorú vraj tam mám. Povedal som, že nemám nijakú slaninu. Tí sa však neuspokojili a žiadali, aby som vyšiel na školský dvor. Vedel som, čo to znamená. Dost' neobjávne som im povedal, že ak ma neprestanú obťažovať, pôjdem za pánom generálom, ktorý býva v susednej farskej budove, žalož na nich. Len čo počuli slovo "generál" zmizli. Zasa len Pánu Bohu som mohol ďakovať.

Nepriatelia Boží však nespali.

P r v é z a t k n u t i e .

Bolo 15. mája 1945, pol desiatej predpoludním. Modlil som sa v kostole breviár. Začul som kroky; zastali pri mne. Bezruký človek sa mi prihovoral: "Pán farár, volajú vás na ONV".

Načo? - Neviem. Dobre, idem.

A šiel som. Vošiel som do budovy starého okresného - predtým župného - úradu. Bezruký zriadenec mi ukázal miestnosť, do ktorej som mal vstúpiť. Sedela v nej mladá žena, pri nej stál mladý muž. V žene som spoznal svoju bývalú žiačku Annu Onderovú, teraz Kukurelli a v mužovi istého Steina; myslím, že bol železničiarom.

"Posaďte sa, kým vybavím ľudí". Preberala rádiá, ktoré ONV nariadilo odovzdať. Po chvíľke ma oslovila: "Čo ste to porobili?" "Dobre viete, čo som urobil, veď ma poznáte!" Anna Kukurelli prišla totiž do Dolného Kubína asi roku 1942 odkiaľsi z Dolniakov. Vtedy vraveli, že už nemala rodičov. Začala v našom meste chodiť tuším do siedmej triedy gymnázia. Nebola vynikajúcou žiačkou. No bola chudobná, opustená, nuž ujali sme sa jej v meste i v profesorskom zbore, ktorého členom som bol i ja.

Ako predseda starostlivosti o mládež v okrese Dolný Kubín vplýval som na výbor, aby jej pomáhal. Skutočne sa jej aj pomáhalo.

Pri maturite jej to šlo veľmi ľahko. Zastal som sa jej, keď sa rozhodovalo o tom, či ju majú nechať prejsť alebo prepadať. Nuž prešla. Teda nebol som jej neznámy.

"Proti vám sú mnohé spisy tu na stole", pokračovala.

"Ráďte ich láskavo prelistovať, súdiť ma, odsúdiť, ak som dačo trestuhodného previedol", reagoval som, pripojac podráždene:

"A ak si myslíte, že si zaslužím, môžete ma aj obesiť".

"My nikoho nevešiame!"

"Čo teda chcete so mnou?"

Nemala ani chuti sa so smou dohadovať, zavolať strážcu väzenia a povedala: "Odveďte ho!" ukážuc na mňa.

Strážca, môj veriaci -- i keď nie z tých najlepších -- nerád plnil rozkaz. S ospravedlnením ma zaviedol do cely špinavého kubínskeho väzenia. V cele ma privítali jej obyvatelia, veriaci Kubínčania, ktorých ta zatvorila horlivosť nových vedúcich.

Tí, nazdávajúc sa, že som ich prišiel navštíviť -- tak som totiž robil už niekoľko týždňov, ba z veľkodušného dovolenia predsedu ONV som ta chodieval v nedele a sviatky slúžiť sv. omše -- veľmi sa potešili mojej "návšteve". Aké však bolo ich prekvapenie, keď som im povedal, že som ich spoluobyvateľ. Pre plač nemohli prísť k slovu. V naste sa rýchlo rozšírila správa o mojom zatknutí.

Mamka na fare lamentovala, veriaci rozmýšľali, čo robiť. Gordický uzol rozťali po májovej pobožnosti okolo siedmej večer.

Chlapci a dievčatá, muži i ženy namierili z kostola pred ONV, kde bola väznica a nebojácne volali: "My chceme nášho pána farára ešte dnes!"

Odvážnejší zašli za predsedom ONV Pavlom Lettrichom, s ktorým som učil na gymnáziu a ktorého z pažeráka smrti vytrhla i moja intervencia.

Keď totiž napadli Nemci partizánov -- bolo to kedysi v prvej polovici septembra 1944 -- dochytili Lettricha kdesi v poli, ozbrojeného ruským automatom a revolverom. Priviedli ho pred katolícky kostol a chceli ho odstreliť.

Žiaci to vedeli. Prileteli ku mne na faru a skoro bez ducha jeden cez druhého hovorili: "Chytili pána profesora Lettricha, idú ho zastreliť". Vyskočil som zo stoličky a šiel som s nimi.

Lettrich stál bledý, zamazaný pred dvoma nemeckými vojakmi. Oslovil som ich: "Čo to robíte, je to poriadny človek!"

"Aký poriadny, nešli sme uňho ruský automat a revolver. Poriadni ľudia s takými zbraňami nechodia", odpovedal mi jeden z nich lámanou češtinou.

"Nedivte sa", dobiedzal som, "Kubín je ohniskom. Vo dne ste tu vy, v noci partizáni, nuž nikto si nie je istý životom. Každý sa zabezpečuje, ako môže".

"Prečo utekal?"

"Prečo utekal? Nuž chránil sa, nevediac, ako sa vašim príchodom vyvinie situácia".

"A vy ste prečo neutekali?", zataľi.

"Preto, lebo som na život a na smrť spojený so svojimi veriacimi".

"Nie, je to bandita. Niet pomoci". Skončili debatu. Darmo som sa s vojakmi ňaťahoval asi pol druhej hodiny.

Čo robiť?

7

V Kubíne žila istá pani Sojková, ktorej partizáni zabili muža pri povstaní. Tá sa veľmi priateľila s profesorkou Bullovou. Záchrana môže byť len Bullová, skrslo mi v hlave. A aj bola.

Vediac odo mňa že Lettrich nebol z tých najhorších, veľmi naliehavo prosila Sojkovú, aby ho ako Nemka zastala u Nemcov.

V Kubíne bola paľba. V meste vládli Nemci, na kopcoch partizáni. Svoje kože sme si chránili v pivniciach. Sojková v paľbe zašla na vyšný koniec k hlavnému štábu a svojou výrečnosťou, trvajúcou tri hodiny, zachránila Lettricha. Prepustili ho.

Prešiel do Košíc. Mal teda aj on akési záväzky voči mne. Vyhlásil preto deputáciu, že ma prepustia. Slovo dodržal.

Kukurelli ma zavolala. "Tak vás prepúšťame, ale sa musíte každý deň hlásiť", povedala.

"To vám nesľubím. Ak som vinný, tak ma súďte, keď ma máte".

Po krátkej porade so Steinom povedala; "Musíte sa hlásiť aspoň keď pôjdete niekde z Kubína!"

"Ani na to sa neviažem", zareagoval som, "Mám povinnosti ako cirkevný školský inšpektor v celom okrese, musím chodiť do škôl, nemám teda kedy sa zabávať hlásením",

"Tak odíďte!" - znel rozsudok.

Tým sa aj skončil tento "náhodný" veľký proces. Nie však navždy. A prečo vôbec bol nastolený? "Priateľom" katolíckej väčšiny, ktorá v Kubíne už bola, sa nepozdával jej nábožensko-mravný a sociálno-hospodársky rast. Kým v Kubíne katolíkmí boli iba služobné, služovia a kde tu jeden malorolník, prípadne nižší úradník, nemohli sa "roztahovať". Keď však katolíckych veriacich z roka na rok pribúdalo, bolo len samozrejmosťou, že sa ich vedúci domáhali aspoň o paritné práva s ostatnými obyvateľmi mesta.

Boj o práva bol ťažký. Viedli ho vynikajúci kňazi, ako Kohút, Haluška, Maxián, Hadri, Mikuška atď. za pomoci šlachetných laikov, Pravda, nie vždy sa daril, a to najmä preto, že katolíkov bolo ešte málo. Keď však ich počet vzrastal, rástla aj chuť pomôcť, aby sa uplatnili. Začalo sa to zvnútra. Misie, obnovy, prednášky, stavovské spolky, divadlá, slávnosti atď. prehľbovali ich náboženské povedomie. To sa však považovalo za útok proti druhým. Nebola to pravda!

Predseda tým, že poctivo pracujem, nie som príčinou schudobnenia iných. Často sa hovorievalo nekatolíckym veriacim: "my, vám nezávidíme ani vaše bohoslužby ani slávnosti ani iné vaše akcie, vediac, že ak sa budete modliť, nebudete zlými ľuďmi..."

Katolíci sa scelovali aj navonok, a to sociálnymi akciami, umiestňovaním v úradoch, zamestnaniach, i v politicko-národnom živote. Nuž a všetkému tomu bol na "vine" kňaz, teda bi ho! A to-bôž, keď bol aj v Hlinkovej slovenskej ľudovej strane aj v Garde, aj v Hlinkovej mládeži, posielal príspevky do Katolíckych novín, Slováka, atď. Robilo sa teda podľa osvedčeného receptu: Udriem pastiera, rozprchne sa stádo. Daromná však námaha.

Príslovie vraví, že trávu po sv. Jáne už ani kladivom nezatlčieš do zeme. Ani život katolíkov v Kubíne sa už nedal ubiť, i keď sa prekážky množili. Množila sa však aj milosť Božia.

Katolíkom sa podarilo kúpiť hotel, ktorý pomaly, s ťažkými finančnými obeťami - boli už predtým vyčerpaní, ved si obnovili kostol v Dolnom i Vyšnom Kubíne, predtým pomáhali pri výstavbe fary - prispôsbili na kultúrne ciele. Schádzali sa v nom pri pracovných schôdzach. Na javisku sa hrávali cenné divadlá, napr. Tajomstvo sv. omše, Pašie atď. Aspoň raz mesačne bývalo hodnotné

~~živulo, hovorili o obetavých katolíckych laikmi. Náboženské me-
sačné kurzy viedli dominikáni z Košíc. Výťažok z knižných výstav
a vianočných trhov sa dával vo forme balíkov chudobným katolíkom
a evanjelikom. Slovom, katolíci nespali.~~

Hotovou bombou bol príchod sestričiek saleziánok 12. mája 1947 do Dolného Kubína, do domu, ktorý veľkodušne pre saleziánske ciele venovala pani Polláková. Sestričky nelenili.

Venovali sa deťom, malým i väčším žiačkam, dospelým devám i ženám. Svojím spôsobom šírili kráľovstvo Kristovo medzi ženskou vetvou dolnokubínskych veriacich. Divadlá, prednášky, krátke filmy, vyučovanie hudby, hry atď. slúžili tomu vznešenému cieľu. To sa nemohlo páčiť čiernym dušiam. Začal útok. Okrem celoštátneho zakazovania vydávania katolíckych časopisov, rušenia spolkov, obmedzovania činnosti kňazov, boli tu aj obmedzovania čisto miestneho rázu.

Kubíncania sa nechceli len tak ľahko poddať. Nuž nepriatelia sa zamerali na miestnych kňazov, osobitne na farára. "Zrieknite sa kultúrneho domu, saleziánskeho ústavu, cirkevného majetku...!", dobiedzali do farára.

"Čudná žiadosť", odpovedal farár. "To predsa nie sú moje domy, majetky. Veriaci sa skladali na ne po korune. Ich obťažujte takými želaniami!" A bol ohn na streche! Prípisy za prípismi, vyhrážky za vyhrážkami. Nepomáhalo! Treba teda inak dosiahnuť túžený cieľ.

Odstrániť farára! Signál prišiel.

22. mája 1949 sa otvárala fabrika v Dolnom Kubíne, Elektropraga. Prišiel rečniť Široký, Horák a spol. Bola nedeľa. Farára úradu v piatok či v sobotu žiadali, aby bohoslužby zariadil na ranajšie hodiny. Farár spokojne odpovedal: "Mám veľa filiálok, veriacich roztratených po širom okolí, nemôžem len tak z ničoho zariadiť, aby veriaci tak včasráno prišli na sv. omšu. Na svedomie si neberiem takéto čachrovanie so sv. omšou. Odbavím ju v riadnom čase."

Oheň na streche vzbíkol, zmohutnel. Nuž našla sa hľadaná príčina ubíť pastiera. Už v ten deň mal byť zatknutý. Mal však prestať ešte jednu skúšku.

23. mája 1949 večer po siedmej, keď miestni kňazi práve večerali, vošiel do miestnosti neznámy mladý človek. "Som cirkevný referent Gregorovič". Prišiel zo Žiliny. "Prišiel som sa s vami porozprávať, pán farár".

"Nech sa páči do vedľajšej izby". Vošli sme a posadili sme sa.

"Ako sa máte?", dôverne sa opýtal host.

"Dakujem, žijem spokojne..."

"A koľko máte platu mesačne?"

"Tolko, koľko mi stačí".

"Ale predsa?"

Povedal som mu. "Tò je málo. A mohli by ste mať aj viac. Veď slúžite ľudu. Len by ste mali dačo robiť, aby sa Cirkev dohodla so štátom".

"Na zlú adresu ste trafili. Na dohody sú najprv páni biskupi. Tých poveril Svätý Otec, Kristov zástupca na zemi, robiť poriadky..."

"No veď tu nejde o veľké veci. Dať do poriadku veci okolo Lukačoviča, Horáka, a ..."

"Myslím, tu ide o čosi viac, o slobodu sv. Cirkvi..." Host prestal naliehať. Pridal však ešte: "Vraví sa čosi o vašom zatknutí. Keby vás chceli zatknúť, dajte mi vedieť, aby som urobil potrebné kroky". Podal mi ruku a odišiel.

Vedel som, čo ma čaká. Noc som prežíval v očakávaní "strážcov zákona". Neprišli.

Druh é z a t k n u t i e .

Po raňajšej sv. omši som sa vybral do školy. O pol desiatej ktosi zaklopal na dvere triedy, v ktorej som učil. Vyšiel som. Za dverami stál učiteľ a akýmsi pánom. Povedal mi: "Tento pán sa chce s vami rozprávať". Predstavil sa: "Som Jozef Daubner".

"Prosím, som vám k službám", povedal som.

"Poďme na ONV!"

"Nemôžem nechať deti".

"Ide o Vás, musíte si čas nájsť!" Nuž dal som deťom zamestnanie a šiel som. Pred budovou školy mi návštevník ponúkol auto. "Nejdem autom. Ja som malý pán na autá".

"Tak poďme na ONV".

"Ani tam nejdem. Ja mám úradovňu na fare". Vedel som, čo chce urobiť.

"Tak nejdete?"

"Nejdem".

Nuž volky-nevolky šiel so mnou peši, auto za nami. Prišli sme pred farskú budovu. "Tak nejdete na okresný bárodny výbor?"

"Nejdem!"

"V mene zákona vás zatýkam!" Ukázal mi eštebácku legitimáciu a strkal ma do auta.

Nemal som veľa chuti. Pri aute však stáli okresný a miestny veliteľ. Dobrí ľudia. Boli by ma museli vtiahnuť do auta. Nebolo by in to milé. Nuž nastúpil som sám. Daubner povedal šoférovi: "Zavezte ho na žandársku stanicu!"

Zaviezol ma na žandársku stanicu vo Vyšnom Kubíne. Odovzdal ma tamojším žandárom s poznámkou: "Strážte ho!"

Potom odišiel do Kubína za kolegom. Ten medzitým prehliadal faru. Neviem ako, ale dozvedeli sa o tom ľudia. Nikto ma nevidel pri zatýkaní. Zazvonili na poplach, nahrnuli sa k fare.

"Kde je pán farár?" zalomozili.

"Tu", povedal eštebák, priehliadajúci faru za dozoru kaplána Iváka. Tomu povedal: "Ak niečo nájdem na vášho farára, za každú vec vám dám 100 korún". Veľa asi toho nenašiel, lebo kaplánovi po preliadke nedal nič.

Veriacich pri fare pribúdalo. Ktosi im povedal, že farár je vo Vyšnom Kubíne. Nuž hybaj tam. Deti zo škôl, ľudia z poľa. Medzitým som sedel pokojne na žandárskej stanici. Naraz som začul, ako kedysi 15. mája 1945: "Chceme nášho pána farára!" Krik zosilňoval. Do miestnosti, kde som sedel, vstúpili dvaja veriaci: "Pán farár, poďte s nami!"

"Nemôžem, som pod dozorom. Narobil by som tunajším žandárom nepríjemnosti".

"Nuž my vás dostaneme." Odišli. Asi o jednej, teda tri hodiny po zatknutí, prišiel Daubner. "Tak poďme", osopil sa na mňa.

"Kam?"

"Na vyšetrovanie do Ružomberka".

"Aj tu ma môžete vyšetriť!"

"To je moja vec, kde vás vyšetrím".

Miestni žandári nabíjali pušky.

"To ho... stojí, poďme..."

Šiel eštebák, za ním ja a dvaja žandári. Ako sme sa ukázali na ceste pred žandárskou stanicou, obklúčili nás ľudia. Bolo ich vyše 600. Odsotili tajného, mňa vzali medzi seba, povediac: "Poďte, pán farár, naspäť do mesta!"

"Ďakujem vám za vašu láskavosť. Prosím vás však, nechajte ma. Nie som si vedomý nijakej protištátnej akcie, vyšetrí ma a pustia".

"No ak sa raz dostanete do rúk eštebákov, viac z nich nevyjdete. Nechajte nikoho!"

Tajného, ktorý ~~ma chcel silou mocou dostať do auta~~, odsotil ječon z veriacich so slovami: "Zaklinám ťa v mene ukrižovaného Pána Ježiša, ak sa niečo stane nášmu pánu farárovi!"

Eštebák vidiac, že si neporadí - žandári síce odtlačali veriacich, ale nedosiahli ničoho - s poznámkou "Idte v čerty!" sadol do auta a išiel po posilu do Ružomberka.

Veriacich pribúdalo. V počte asi tisíc sa zoradili do sprievodu a za spevu mariánskych piesní kráčali do Dolného Kubína, vzdialeného tri kilometre. Sprievod pozdravovali ľudia z oblokov a chodníkov. Vchádzajúcich do kostola vítal chválospev "Te Deum..." Zhromaždených som požehnal Najsvätejšou sviatosťou oltárnou, prosiac, aby sa pokojne rozišli a nechali ma vôli Božej. Neposlúchli však. Odprevadili ma na faru a zriadiac stráže, vo dne v noci ju obchádzali. V kasárni bolo v tom čase asi 500 českých žandárov, ktorí chceli robiť "poriadok". Len okresný veliteľ, nadp. Holba svojou rozvážnosťou schladil veliteľa žandárov, hovoriaceho: "Ješte se najdou brízy, na které pověsíme Trstenského."

I toto dočasné vyslobodenie z rúk tajných bolo zásahom Božím. Stalo sa 24. mája, v deň, kedy saleziáni oslavujú sviatok svojej patronky, Panny Márie Pomocnice kresťanov. Predstavená kubínskej rehoľnej saleziánskej rodiny ma prosila, aby som v ten deň usporiadal slávnostnú procesiu na počesť Pomocnice kresťanov. Jemne som odmietol návrh s tým, že v Dolnom Kubíne už bolo veľa slávností, netreba preto dráždiť - ako si vždy pri náboženských slávnostiach mysleli naši protivníci - ináč zmýšľajúcu verejnosť. Keď sa predstavená do počula o mojom zatknutí, vzala do rúk sochu Panny Márie Pomocnice a vidiac v nej živú Matku Božiu, začala sa s nou formálne dohadovať, tak po taliansky - tam bola totiž vychovaná: "Matka drahá, nie je to hanba, že v tvoj veľký deň vzali nám nášho duchovného otca? Prosím ťa, pomôž mu dostať sa z rúk jeho a našich nepriateľov". Prosba nebola daromná. Dostal som sa aspoň načas na "slobodu". V pomerne veľkom sprievode, uberajúcom sa so mnou do Dolného Kubína za spevu mariánskych piesní, mi povedala sestrička predstavená: "Vidíte, otče, nechceli ste slávnosť na počesť Panny Márie, a Panna Mária si ju sama usporiadala". Zaháňbil som sa, ale ešte viac potešil, ďakujúc Matke Božej za ochranu, a to v nádeji, že ma neopustí ani v ďalších krušných dňoch a rokoch.

V noci z 24. na 25. mája 1949 námestie v Dolnom Kubíne nepoznalo nočný pokoj. Veriaci z Bzín, Kňažej, Medzibrodia spolu s miestnymi veriacimi demonštrovali za slobodu Cirkvi.

Siedmich kubínskych veriacich eštebáci naložili do autobusu a odviekli do tábora v Novákoch. Na farára eštebáci striehli a hľadali príležitosť, ako sa ho zmocniť. Nedarilo sa im, lebo ho veriaci vo dne v noci strážili.

T r e t i e z a t k n u t i e .

Až 1. júna 1949 o pol deviatej večer po pobožnosti - od roku 1943 totiž každý deň bola v miestnom kostole večerná pobožnosť, spojená s krátkym prejavom, spytovaním svedomia a večernou modlitbou - prišli na faru predseda KNV zo Žiliny Strechaj a kanonik Grebáč. Pánov som privítal a voviedol do farskej jedálne. Strechaj sa predstavil a začal:

"Pán farár, musíte ísť s nami dobrovoľne, ináč tu bude krviprelievanie. Je nariadená žandárska pohotovosť, príde posila, zavrú vašich veriacich..."

"Ja nechcem krviprelievanie. Povedzte mi však, prečo mám ísť s vami, čo som vlastne vyviedol?"

"To vám povedia v Žiline. Pôjdete so mnou do môjho domu, manželka vám dá večeru, u mňa sa vyspíte a ráno po vyšetrení prídete domov."

Nechcejúc sa natahovať s nocou, zavolať som kaplána Iváka a povedal som mu: "Odchádzam. Ak zomriem, pochovajte ma v Kubíne".

"Prečo tak hovoríte?" - opýtal sa Strechaj.

"Lebo poznám vaše spôsoby vyšetrenia".

"My nikoho nebijeme", odvetil a tri razy uistil kanonika Grebáča, že na bitie nebučú, i keď niekoľko týždňov predtým napísal kanonikovi Grebáčovi, že mu musí väzy polámať a to najmä preto, že som sa opovážil spolu s veriacimi brániť záujmy Cirkvi poslaním memoranda, podpísaného takmer všetkými veriacimi farnosťami, na Prezidentskú kanceláriu a potom vydaním "korešpondencie" medzi ONV, MNV a farským úradom vo veci saleziánskeho ústavu, kultúrneho domu a vôbec slobody náboženského života vo farnosti.

Kaplána Iváka som prosil, aby veriacich upokojil, manke a ľudom, zhromaždeným na fare som "zacigánil", že idem na úrad, odkiaľ sa hneď vrátim.

Vyšiel som s hosťami z fary. Zamierili sme na námestie. Tam stálo Strechajovo auto. Posadil ma vedľa kanonika Grebáča. Auto viedol Strechaj. Odchádzajúc, požehnal som Kubín. V aute vládlo ticho.

Vo Veličnej voviedol Strechaj auto do farského dvora. Zarazil som sa. Prekvapilo ma ešte viac, keď, vstúpiať do farskej jedálne, našiel som tam knaza a dvoch laikov. Bol to exkomunikovaný knaz Straka, český sudca - neviem odkiaľ - a veliteľ vojenskej posádky, mne neznámy major.

"To vy ste ten Trstenský?" - privítal ma Straka. "Veľa sme o vás počuli".

"Čo ste mohli počuť? Že som katolíckym kňazom a chcem ním aj ostať".

"Vy ste zločinec", oboril sa sudca sebavedome na mňa.

"To nie je pravda, pán farár nič zločinného nevyviedol", povedal Grebáč.

"Čo zločinného som urobil?", opýtal som sa ho.

"Tady jsou spisy proti vám...", reagoval sudca.

"Dokážte, prosím..."

"Co se budeme bavit? Jdeme!"

Pozdravil som sa s kanonikom Grebáčom a vyšiel som z fary. Posadili ma na zadné sedadlo, po Strakovej pravici. Auto viedol Strechaj, pri ňom sedel sudca.

"Veľadôstojný pán farár", prihovoril sa Straka, "vy ste žili vo svete. Povedzte mi, je možná spolupráca Cirkvi s terajším režimom?"

"Nemám náladu a preto neodpoviem."

"Ale vy ste robili protizákonné veci v Kubíne. Proti zákonu ste priviedli do Kubína mníšky a dopúšťali ste sa aj iných protizákonností", pokračoval Straka.

"Kto proti zákonom robil, ukáže sa - ak nie prv, tak na konci sveta". Zobral som ruženec a modlil som sa. Vyrušovali ma "humánne" poznámky Strechaja a Straku: "Nie ste hladný? Nie je vám zina?"

"Nie!" Stereotypne som odpovedal, spokojne sa dívajúc do ťažkej budúcnosti, ktorá ma čakala.

V Žiline zastalo auto pred akousi budovou, pred ktorou čakala pravdepodobne nejaká stráž. Tej Strechaj povedal: "Všetko je v poriadku..."

Bola to asi tá slúbená pohotovosť. Nato sa auto pobralo ďalej. Zastalo kdesi na námestí. Kázali mi vystúpiť. Vystúpil som teda. Dostal som rozkaz prestúpiť do iného auta. Podávajúc ru-ku Strakovi, povedal som: "Zbohom, dôstojný pán, utrpenie svojej matky, prípadne jej smrť a svoje utrpenie obetujem za vás".

"Prečo mi tak hovoríte?"

"Vy dobre viete, prečo. Zbohom". Vošiel som do auta.

Strechaj nesplnil sľub, že budem večerať a spať u neho, a že ma ráno vyšetria. Vedel som to. Preto som sa v duchu snial jeho rečiam. Auto zamierilo k väzeniu. Privítali na strážcovia v civile.

Rozkázali mi vyprázdniť vrecká a jeden z nich otvoril dvere do cely, v ktorej okrem prične a špiny nebolo nič. Opýtal som sa ho: "Ste katolík?"

"Áno".

"Ďakujem", povedal som a vošiel do cely. Dvere za mnou zapadli.

Krížikom, ktorý som nosil na reverende, som vyryl do steny veľký kríž, vzal do ruky ruženec a prosil Matku Božiu o ochranu a pomoc. Ďakoval som Pánu Bohu za darované milosti a za milosť tejto noci v žalári.

O spánok som sa nepokúšal. Aj tak by to bývalo nadarmo. Nenal chuti ma oblažiť. Sadol som si na špinavú pričnú oproti vyrytému krížu. Noc bola dlhá. Predlžovali ju nyšlienky na minulosť, prítomnosť a najmä na budúcnosť. Tá sa mi nejavila v ružových farbách. Staručká nanka, opustená farnosť, spolupracovníci, i osobné zlé predtuchy... Veď čo dobré čakať od zarytých nepriateľov Boha?

Oka som nezažmúril. Nečudo, že noc nemala konca-kraja. Napokon predsa len ustúpila.

Ráno okolo desiatej zarinčali kľúče. Dvere cely sa otvorili a ozval sa veliteľský hlas: "Vystúpte". Rozlúčil som sa s nenostinnou celou a kráčal som za strážcom väzenia. Ten ma vpratal do auta a zaviezol, myslím, na krajské veliteľstvo žandárstva. Nazdával som sa, že sa plní aspoň druhý sľub Strechaja, že ma vyšetria a zavezú donov. Moje nádeje však skoro splasli. Na moje prekvapenie ma privítal okrem žandára v akejsi kancelárii aj kanonik Grebáč. Priniesol mi breviár a zvestoval mi, že v Kubíne je všetko v poriadku. Stretnutie so mnou mu nebolo milé. Spozoroval som to už na kubínskej fare. Zľakol som sa ho. Bol ako zarazený, neprehovoril ani slova. Po čase som sa dozvedel, že Strechaj, ktorého za Slovenského štátu vyslobodil z väzenia, mu na príkaz strany radil, aby šiel s ním do Kubína, lebo ináč ho čaká väzenie. Nezazlieval som mu, že sa podujal na takú úlohu. Bol predsa starší, chorľavý, väzenie by ho dobilo. Ja som si však trúfal s pomocou Božou prejsť tou krížovou cestou.

Po krátkom rozhovore s kanonikom Grebáčom ma žandársky poručík vyviedol pred budovu a kázal mi nastúpiť do pripraveného auta. Cestou ma poučoval, že škoda sa priečiť, plávať proti prúdu. Nič sa tak nevyhrá. Chcel som mu oponovať, no uznal som za vhodnejšie nenlátiť slanu. Chcel ma počastovať nejakým jedlom.

Bolo poludnie 2. júna, Od obeda predchádzajúceho dňa som nenal nič v ústach. Občerstvenie by mi dobre padlo. Nenal som však

nijakú chuť, ba bol som rád, že ho nemusím prijať. Asi o jednej popoludní auto zastavilo pred ilavskou väznicou. Všetliaké pocity sa na zmocňovali, keď za mnou zapadli masívne väzenské dvere. Ocitol som sa zoči-voči povestnému krotiteľovi "zločincov" Jakabovi.

Dobre sa "osvedčil" v tábore na Oravskej priehrade, kde trhanie breviára a lákanie krížov, "derešovanie" väzňov, prehánanie po pracovisku bola ešte najmiernejšia a najľudskejšia prevýchova tzv. nepriateľov režimu. Nuž, nebolo mi do smiechu, keď na predviedli pred neho. Privítal ma skoro ako Straka vo Veličnej: "Á, to ste vy ten Trstenský, o ktorom som dosť počúval na Orave".

Začal výsluch - bez bitky. Strechajov slub sa aspoň tu splnil.

"Viete tancovať?", bola prvá otázka.

"Okolo chorých a biednych!"

"A milujete?"

"Pána Boha a blížnych!"

"Ste akýsi smelý! No my vám tú smelosť vyženieme! Rýchlo s ním preč, preobliecť ho!" - znel rozkaz jednému zo žandárov.

"Križová cestu tu", ponyslel som si. A veru bola.

Zbohom milá reverenda, tak túžobne kedysi čakaná a s takou radosťou nosená! Zbohom ostatné odznaky civilného života! Zbohom, zaiste nadtiaľ, kňazská práca! Predtucha sa ozaj doslovne splnila. Oblečený do väzenských handier - ináč tieto šaty nemožno ani nemovať - ocitol som sa ako prvý kňaz spišskej diecézy v kruhu piatich kňazov z iných krajov a tiež asi toľko civilných väzňov v neútulnej, tmavej väzenskej cele. Pri všetkom smútku na hriala aspoň iskierka akejkoľvek radosti, že som v spoločnosti rovnako zmýšľajúcich bratov. Žiaľ, nie nadtiaľ.

15. júna 1949 ma zavliekli na samotku - taký údel zastihol aj ostatných kňazov - aby som tam rozmýšľal o svojich "zločinoch" a naučil sa kajať za ne a sľúbiť polepšenie.

V ten istý deň mi doručili rozhodnutie Krajského národného výboru v Žiline, ktorým mi určili 24 mesačnú "prevýchovu" v táboroch, a to pre "poburovanie veriacich", kostolné vyhlášky, listy biskupskému úradu a iné "protištatné činy", ako - vyčítali mi ich totiž častejšie osobne i písomne ONV a MsNV v Dolnom Kubíne - privedenie a ochrana sestričiek saleziánok, nezrieknutie sa kultúrneho domu a cirkevného majetku, náboženské aktivizovanie, vydanie Pamätnice rím.-kat. kostola v Dolnom Kubíne, uverejnenie - bolo to želanie otca biskupa Jána Vojtaššáka - korešpondencie medzi úradmi a mnou.

Korešpondencia bola uverejnená v brožúrke "Slovo o ústave saleziánok v Dolnom Kubíne". Vydal ju N. s. Lev, Ružomberok. Pre lepšie posúdenie "protištatného" obsahu tejto brožúrky sú v diele uvádzané úryvky a listy.

V o v ä z n i c i a c h a t á b o r o c h .

Po opísanom zatknutí 1. júna 1949 a prenocovaní v žilinskej väznici ma odviezli do povestnej ilavskej väznice. Z Ilavy, po "odslúžení príučného trestu", ma odtransportovali do tábora v Hronci a odtiaľ do tábora v Novákoch. Tam ma zastihla bolestná správa.

23. novembra 1949 v noci o 23,00 hod. obsadilo Dolný Kubín asi 300 milicionárov, viacerí z nich vtrhli oknom do Ústavu sestier saleziánok, vyviedli ich von, naložili na nákladné auto a vyviezli z Dolného Kubína. Bola to odmena za ich krásnu prácu medzi ženami a dievčatami!

Z Novákov na po šťastných nešťastiach zase previezli do Ilavy, a to pre nepodanie kajúcej žiadosti o prepustenie z tábora a odopretie podpísania tzv. "katolíckej akcie". Z Ilavy na previezli do Trenčína, kde som pádom na hlavu z trojmetrového výškového mosta, ktoré bolo len ochranou Božou unikol smrti.

Z Trenčína som sa dostal do kňazského tábora Mučeníky, teraz Sládečkovce. Odtiaľ, pretože som odmietol žiadosť správcu Fabryho a "kultúrneho činiteľa" Kunfalvyho, aby som bol vedúcim jednej kňazskej pracovnej jednotky, na odviezli členovia ŠTB do štátnej väznice v Bratislave.

V Bratislave na štátny súd po 5-mesačnej vyšetrovacej väzby odsúdil na dva roky žalára pre neudanie zahraničného "špióna". I tu však zasiahla Božia ruka. V tom čase vyšetrovali a súdili veriacu X.Y. z Dolného Kubína. Obviňovali ju z dodávania správ zahraničnému "špiónovi" a najmä, že mojím prostredníctvom mu dala tzv. Karlovarské body, v ktorých bol plán na likvidovanie katolíckej Cirkvi v čsl. republike. Predviedli ju pred súdny tribunál a začali s ňou súdne pojednávanie. Predseda senátu odbavil obvyklé formality, zistil nacionálne, upozornil na povinnosť vraviť pravdu a vyhlásil súd za započatý. Potom ako blesk z neba, celý súdny senát i s prokurátorom a obhajcom vyšiel zo súdnej siene na chodbu, všetky spisy však nechali na stole. Ostala len obžalovaná a jej dozorca. Ten, veľmi ľudský človek, pošepol obžalovanej: "Nahliadnite do spisov a zistíte, kto a ako proti vám svedčí. Ja budem stáť pri dverách a naznačím vám, keď sa senát bude vracat". Obžalovaná sa začala rýchlo prehrňať v spisoch, chcúc nájsť svoju výpoveď. Podarilo sa jej zistiť, že som popieral svoju účasť na dávaní Karlovarských bodov. Obžalovanej to stačilo. Odišla na svoje miesto. Senát sa vrátil a pokračoval v súdnom rokovaní. Na otázku, odkiaľ mala tieto prísne tajné spisy a či ich nedostala odo mňa, rezolútne poprela a i na ďalšie naliehanie, aby povedala pravdu, stále tvrdila len to, že nijaké body odo mňa nedostala a ani ich nemala. Súd sa po dlhšom vypočúvaní odobral na poradu a po nej vyhlásil ju za oslobodenú spod žaloby. Preto potom ani mňa nemohol súdiť zo spolupráce so zahraničným špiónom.

Z bratislavskej väznice na eskortovali do Leopoldova, odkiaľ na po dvojmesačnom pobyte previezli do handlovských baní.

Z Handlovej nás asi 600 v dobytčích vozňoch odviezli do Jáchymova, najprv do Ústredia, potom na s niekoľkými zaraďili do tábora XII., zvaného ináč "peklo" pre neludské životné podmienky.

Neludskosť sa ešte zostrila po nezdarenom úteku 14 mladých väzňov z "pekla", myslím 14. októbra 1951. Bola nedeľa, kedy sa zväčša nefáralo. Povinní boli fárať len údržbári. Po dlhšej príprave sa im podarilo dohovoriť sa so staršími údržbármi, aby im na ten deň umožnili fárať do bane. Sfárali teda na popoludňajšiu smenu. Šli s nimi traja dozorcovia. Postupne však vychádzali z bane s tým zdôvodnením, že potrebujú to a ono náčinie. Keď boli viacerí vonku, jeden z nich odráčil dozorca, ktorý bol pri výťahu, zobral mu automat a revolver, a tak ozbrojený šiel s ostatnými k strážnej veži. Strážnika vyzvali, aby sa vzdal. Ten vidiac, že by nebolal presilu, vzdal sa. Zišli dolu, väzňom mu zobrali zbrane, poviazali ho, položili do výťahu i s odračeným a šli k tretiemu dozorcovi. I ten sa vzdal.

Aj jeho poviazaného položili do výťahu. Výťah spustili asi do polovice bane, zakajľovali a mysliac, že sú slobodní, vyšli z bane. Na nešťastie v dielni pracoval istý väzeň, ktorý asi nevedel o pláne a bol, zdá sa, spolupracovníkom pánov z tábora.

Pozorujúc neobvyklé ticho, prišiel k výťahu, z ktorého sa ozývali stony. Zistil, že pochádzajú od poviazaných strážcov. Nerobil ich vyslobodiť, utekal do tábora, vzdialeného asi na pol hodiny od bane, oznámil správe, čo sa stalo. Tá zalarmovala strážcov, vojsko, milíciu a nariadila obkľúčiť utekajúcich. Ozbrojení prenasledovatelia ich našli v pondelok 16. októbra 1951 v istej dedine pri Karlových Varoch, zabarikádovaných v akejsi stodole. Vyzvali ich, aby sa vzdali. Tí však neposlúchli. Nastala strelba. Piati väzni padli, traja boli ťažko ranení, ostatní ušli. Ako viem, dvom sa podarilo ujsť do zahraničia, ostatných pochytili. Čo sa s nimi stalo, neviem. Zabitých a ranených priviezli večer okolo desiatej do tábora. Mŕtvych vystreli na tzv. nástupišti, ranených v spôdkoch a košeliach postavili k nim. Väznov zobudili poplašným gongom a vyzvali nastúpiť. Pred nimi ležali piati mŕtvi a stáli traja ťažko ranení. Vedľa nich hula všelijakých väčších, menších civilných a uniformovaných veličín. Odznali kruté reči, napr. "Čteli jste bolševický teror, tak ho budete mít. Uvedomte si, jeden esenbák má více ceny, než by vás tu bolo stotisíckrát více, než vás je tady..." Potom bolo defilé s čiapkou v ruke okolo mŕtvych a ranených, aby sme si uvedomili, čo nás čaká. Tak sa postavíme na odpor. A veru aj čakalo. Nočné prehliadky, dlhé hodiny státia na nástupišti v chladných októbrových, novembrových, decembrových dňoch, dlhé hodiny brigády po normálnej práci, poklus po tábore, ujma v jedle, a najmä bolestné prehánanie knazov, ktorí boli podľa pánov tábora strojcami úteku.

Po päťdesaťdňom pobyte v "pekľe" na 10. januára 1952 v noci odviezli na nákladnom aute do tábora "Svatoopluk". Známí na privítali: "Dlhšie sme sa modlili, aby sem prišiel nejaký knaz. Pán Boh nás vypočul. Vitajte medzi nami". Také privítanie ma veľmi nilo prekvapilo, povzbudilo k apoštolskej práci, ktorá sa tam pekne rozvíjala, hoci aj tam boli pomery veľmi ťažké - predsa nervy ničiace. Najprv som pracoval na povrchu, potom 9 mesiacov v bani. Došlo k tzv. stávke, najmä v našej smene. Mali sme "brigádira", ktorý bol síce na slobode komunistom a poslancom, ale nám veľmi pomáhal. Získať totiž podpísané percentá nebolo ľahké. Kto nemal 100% výkonu, patrila do podrádnej kategórie pracovníkov. Dostával len polovičnú, jaleovú stravu, býval v trestnom baraku, musel chodiť na brigády a doplácať na stravu, zdá sa mi 27 korún. Spomínaný brigádír, najúc ľudské srdce, snažil sa každému pomôcť pripisovaním pracovných percent. Veliteľstvo však prišlo na to. Vymerali mu prísnu korekciu - žalár v žalári - a posbavili ho brigádirstva. Keď sa to dozvedeli z našej smeny v istý deň po sfáraní do bane, ostali sedieť pri výťahoch a nešli do práce. K nim sa zo solidarity pripojila celá naša smena. "Dúlňi" a "naddúlňi" to hlásili správe tábora, vzdialeného od bane na pol hodiny cesty. Do bane sfáral správca tábora a bezpečnostný referent. Po štvorhodinovom vyjednávaní a prísluže, že všetko zariadenia, aby sme neboli poškodení - tzv. parlamentári predniesli totiž zástupcom správy naše sťažnosti, že sme ukričďovaní v strave, ukracovaní pri výplatách atď. - sme sa pobrali na pracoviská. Po vyfáraní a príchode do tábora nás zastavili pred kanceláriou správy a vyzvali, aby vystúpil, kto stávkoval. Vystúpili sme asi päťdesiati. Ostatní už neboli solidárni. Po dlhšom bezvýslednom čakaní, či ešte niekto vystúpi, stávkujúcich odviezli na desať dní do "korekcie", ostatných poslali na ubikácie. Dali nás do miestnosti asi 5 x 5 metrov. Ležali sme jeden na druhom bez slamníkov, len na holej zemi vo fáračkách. Pre veľkú horúčavu a tisíce ploštíc sme omdlievali. Keď to správa tábora videla, rozdelila nás do dvoch miestností. Po odsedení trestu v korekcii sme sa vrátili do barakov, pravda, s bilakom stávkujúcich, čo si vraj redovolia ani robotníci na "slobode".

Bil'ag bol najmä na mne, vraj "duši stávkujúcich", hoci som osobne nemal na stávke záujem, pridal som sa len z ozajstnej spoločenskej lásky. Toto bol - popri zistení, že "kazín" vážnov knazskou činnosťou - dôvod, že po odpykaní tzv. trestu na z tábora "Svätepluk" neprepustili domov, ale odviekli na Ruzyn a odstiaľ eskortovali do knazského tábora v Pezinku.

Z Pezinka som putoval zase ako "odobratý" vojak do vojenského tábora v Svätej Dobrotivej, odtiaľ do Rokycan, z Rokycan do Plzne, z Plzne do Zvolena a zo Zvolena do Banskej Bystrice.

V Rokycanoch som bol znovu v náručí smrti. Pri tesárskej práci mi totiž spadla na hlavu 22 kg stropnica. Odležal som si úraz dva mesiace, na šťastie bez vážnych následkov.

N a " s l o b o d e " .

1. júna 1954 - teda po päťročnom nezákonnom blúdení po 21 väzniciach a táboroch - ma konečne prepustili na "slobodu".

Po príchode domov som nikde nemohol dostať prácu. Žil som z nilosti nebojácnych knazov, ktorí, nestarajúc sa o následky stýkania sa s "podvratným elementom" - žiaľ, diecézny úrad celkom zabudol na knazov, ktorí boli vyradení z pastoraácie - podporovali ma morálne i hmotne. Napokon ma lekárska komisia uznala za čiastočného invalida. 13. decembra 1957 na pracovný úrad okresu Trstená zaradil do pracovného pomeru účtovníka mliekárne v Tvrdošíne.

Š t v r t é z a t k n u t i e .

Už 13. januára 1958 ma z Tvrdošína odvieďla štátna bezpečnosť do žilinskej väznice, kde ma po sedem mesačnom "panskom" vyšetrovaní postavili pred Krajský súd v Žiline a odsúdili na p a t n á s ť r o k o v ť a ť k é h o ž a l á r a , a t o p r e ú d a j n ú " v e l e z r a d u ". Ňou boli moje návštevy u biskupa Jána Vojtašského v Dečíne, podporovanie knazov bez životných prostriedkov, preloženie katechézok z francúzštiny do slovenčiny, povzbudzovanie knazov a veriacich k vernosti Pánu Bohu a svätej Cirkvi... Najvyšší súd v Prahe znevil rozsudok i jeho zdôvodnenie a vymeral mi deväť rokov trestu v žalári pre údajné "podvracanie republiky". V čase odvolacieho súdu som "sedel" už štyri mesiace na Pankráci. Z Pankráca ma v "zelenom antone" zaviezli na Mírov, kde som bol do 13. mája 1960, kedy som dostal amnestiu.

"Zákonnosť" potvrdzuje obžaloba a rozsudky. Nasledujú ďalšie strany dôkazového materiálu, ktoré neuvádzame pre nedostatok miesta.

Z n o v a " n a s l o b o d e " .

Vďaka amnestii prezidenta republiky z 9. mája 1960 mi uznešením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. mája 1960 odpustili zbytok odňatia slobody v trvaní 6 rokov, 8 mesiacov a 4 dni, i vedľajší trest straty čestných občianskych práv.

Na "slobode" som sa v Trstenej ako plnoprávny občan hlásil asi na tridsiatich miestach do práce. Nedostal som nijakú. Napokon som sa uchýlil ako lesný robotník. Tam som pracoval do 11. apríla 1962, kedy som nastúpil miesto skladníka pri českej stavebnej firme Konstruktíva Praha, stavba Trstená.

Intervencia za najdp. biskupa Vojtaššáka.

Velmi ma bolel údaj najdp. biskupa Jána Vojtaššáka, ktorého po krátkom pobyte v Dččine v apríli 1958 v súvislosti s nojím procesom v Žiline znovu uväznili. Snažil som sa mu preto pomôcť listami povereníkovi Slovenskej národnej rady pre spravodlivosť, docentovi JUDr. Petrovi Colotkovi, ktorých odpis ďalej uvádzam. Neviem, či zásluhou Colotku alebo niekoho iného sa najdp. biskup Ján Vojtaššák dostal na slobodu. Býval u synovca Tomáša Vojtaššáka, správcu farnosti v Novoti. Žiaľ, len veľmi krátko sa tešil slobode. Do Novote prišiel 4. októbra 1963, no už koncom uvedeného mesiaca ho štátne orgány z Bratislavy eskortovali do starobinca v Senohrabocho, aby sa tam pod dozorom málo ľudského správcu radoval zo "slobody". Tam aj dokončil svoj požehnaný a plodný život - v nemocnici v Ríčanoch - 4. augusta 1965.

Zanietnutie žiadosti o povolenie návštevy v USA.

Využívajúc "dobrodenia slobody", chcel som splniť želanie súrodencov, žijúcich v USA, aby som ich navštívil. Podal som preto v roku 1964 žiadosť na Okresné oddelenie ministerstva vnútra v Dolnom Kubíne o povolenie návštevy. Žiadosť zamietli. Odvolal som sa na Krajskú správu MV v Banskej Bystrici, kde odvolanie tiež zamietli.

Podobne sa to opakovalo i s ďalšími žiadosťami z roku 1965 a 1966. Nepomohli ani moje sťažnosti, adresované Ministerstvu vnútra v Prahe a prezidentovi ČSSR Antonínovi Novotnému. Všetka námaha bola márna. Odpovede ako obyčajne: "Vaša návšteva nie je žiadúca".

Až po tzv. "Pražskej jari 1968" mi úrady umožnili v rokoch 1968-1969 odprevať sestru a brata z USA na spätočnej ceste do Viedne, odkiaľ som sa mohol dostať aj do Večného mesta... Žiaľ, teraz mám cestu na Západ opäť "zarúbanú"...

Po tzv. Pražskej jari.

V práci mimo pastoračie ma zastihla i tzv. Pražská jar v roku 1968. V tomto období som napísal príspevok do Katolíckych novín o najdp. biskupovi Jánovi Vojtaššákovi, ktorý takmer bez zmeny uverejnili na pokračovanie 28.6. a 6.7. 1968.

Príspevok sa stal jedným z hlavných dôvodov môjho neskoršieho prenasledovania a nakoniec odňatia tzv. štátneho súhlasu na vykonávanie pastoračnej činnosti.

Návrat do pastoračie.

Ako skladník u stavebnej firmy Konstruktíva Praha, stavba Trstená, som pracoval do 15. októbra 1969, kedy som z vôle kapituluného vikára Dr. Jozefa Ligoša a so súhlasom štátnej správy prevzal vedenie uprázdnenej farnosti v Starej Ľubovni. Dlhú som sa neohrial, lebo už 30. januára 1974 mi ONV v Starej Ľubovni odobralo "štátny súhlas pre duchovenskú činnosť".

V ďalšej časti uvádzam odpis listov, spojených s nojím nastúpením do pastoračie, z ktorých si hodno všimnúť prezieravosť vikára dr. Ligoša v oných pohnutých časoch. /pre nedostatok miesta neuvádzam/.

Pozitívnym výsledkom obrodného procesu v roku 1968 bolo prijatie zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii a príprava zákona o mimosúdnej rehabilitácii.

Do rehabilitačných procesov vkladali nádej všetci, ktorí boli nezákonne prenasledovaní a odsúdení / a bolo ich na desiatistice/. Ich nádej veľmi skoro zhasla v dôsledku okupácie Československa vojskami Sovietskeho zväzu, NDR, PLR, MLR a BLR v noci z 20. na 21. augusta 1968.

Aj ja som využil danú zákonnú možnosť a požiadal som o rehabilitáciu. Po tvrdom boji som dosiahol vyhlásenie neplatnosti zaradenia do tábora nútených prác /TNP/ v Ilave na 24 mesiacov. Obnovenie súdnych trestných procesov som sa už nedovolal. Lepší obraz o tejto záležitosti podávajú nasledujúce odpisy dokumentov /neuvádzame/.

F a r á r o n v S t a r e j Ľ u b o v n i .

Ako už bolo uvedené, od 15. októbra 1969 som bol po viac ako 20 ročnej "prestávke" zaradený znova do pastorácie. Do 6. augusta 1970 som pôsobil vo vyššie pätisticevej farnosti sám. Potom som dostal za pomocníka novovysväteného 45 ročného kaplána p. Štefana Janíka /v násilne prerušenom bohosloveckom štúdiu v roku 1950 mohol pokračovať až v roku 1968 a dokončil ho v roku 1970/. No moja i jeho radosť netrvali dlho. O necelé dva roky som - podľa magnetofónového záznamu - s plačom ohlasoval veriaciim po nedeľnej svätej omši tento oznam: "Viete, čo sa u nás prihodilo. Nemalo byť, ale stalo sa. Ďakujem pánu kaplánovi za jeho prácu, ktorú vykonal medzi vami a na jeho obranu môžem povedať: Bol pozbavený miesta bez náhrady, že napísal súkromný list, o ktorom som ani ja nevedel, pánu ministrovi, myslím aj strane, v ktorom liste poukázal na určité chyby s prosbou, aby sa riešili. Tento list bol príčinou, že ho pozbavili miesta bez náhrady. Viete, že tie dva roky ani len slovom nezavadil o režim, štát, vlasť. Naopak, povzbudzoval vás, aby ste boli vždy verní vlasti, aby ste milovali svojich predstavených, aby ste boli poctiví. Teda ani len zdania protištátnosti u neho nebolo. Nato on nie je ani súci - musím osobne otvorene povedať. Sama jemnosť, šlachetnosť, citovosť, to ste cítili každý; keď kázal, koľko ráz plakal. Takže považovať ho za protištátny element je trošička prihrubé a preto ho takto trestať. No nech Pán Boh všetko súdi. On najlepšie bude viesť všetko do poriadku. Modlite sa za všetkých, čo vedú náš štát i naše mesto, aby nás viedli tak, že by sme boli všetci spokojní, veď naše zem je pre nás všetkých, i naše mesto je pre nás všetkých.

Pán kaplán vám ďakuje a ľúči sa týmito slovami: Drahí bratia a sestry v Kristu, pretože sa s vami nemôžem rozlúčiť, aspoň týmto spôsobom vám ďakujem za veľkú dôveru, lásku a úprimnosť, ktorú som si ani nezaslúžil. Prežil som medzi vami dva roky v zhode a porozumení. Je to jeden z najkrajších úsekov môjho života. Ďakujem za modlitby, za obety a za všetko. Odpustite mi moje nedostatky a zvlášť to, že moje účinkovanie medzi vami takto bolestne končí. Azda len Všemohúci posúdi správnosť a opodstatnenosť môjho skutku, ktorý je príčinou nášho rozlúčenia. Ostávajúce verní Pánu Bohu, vzájomne spojení v láske ako dosiaľ. Stretol som medzi vami mnoho krásnych duší; to mi bude povzbudením na celý život. S Pánom Bohom. Váš kaplán Štefan Janík".

Od júla 1972 až do odnatie štátneho súhlasu 30.1.1974 som zostal opäť bez kaplána. /Nasledujú dokumenty v chronologickom slede, ktoré neuvádzame/.

O d ň a t i e š t á t n e h o s ú h l a s u .

Sponínaná "nedobrá správa", ktorú mi vikár Štefan Garaj oznámil 24.1.1974, sa veľmi skoro splnila.

30. januára 1974 mi ONV v Starej Ľubovni odňalo štátny súhlas na vykonávanie duchovnej činnosti s týmto odôvodnením:
 "Od začiatku svojho pôsobenia vo farnosti Stará Ľubovňa Viktor Trstenský rôznymi spôsobmi dával najavo svoj nesúhlas s výstavbou socialistickej spoločnosti. Preto viackrát s ním bol robený pohovor s tým, že narušuje ustanovené normy vo vzťahu štátu k cirkvi. /Nebol som ani raz na takomto pohovore - moja poznámka/. Došlo to až tak ďaleko, že v poslednom období stále viac vystupňuje svoju reakčnú činnosť tým, že otvorene vo svojich kázňach hanobí a štvie proti pokrokovým zmýšľajúcim občanom. Doslovne v jednej kázni povedal, že tí, ktorí sú neveriaci, raz pocítia vládu Boha a budú sa chcieť stať veriacimi, keď to bude už neskoro. V meste s tým sústavne porušuje štátno ustanovené zákony vo vzťahu k cirkvi, ako tomu bolo v období posledných vianočných sviatkov, keď pomocou školských detí dal roznášať balíčky do niektorých rodín, do ktorých vkladal víno, pomaranče, rydlo a ďalšie veci. Počas svojho pôsobenia vo farnosti Stará Ľubovňa vedome porušoval smernice o vyučovaní náboženstva tým, že v kostole a vo farskej budove združoval a nacvičoval miništrantský zbor i spevokol, ako aj organizoval stretnutia detí vo väčšom počte vo farskej budove. Podobne za svojho pôsobenia vo farnosti Stará Ľubovňa došli k nemu tri rehoľné sestry, ktoré vykonávajú ním poverené funkcie a aktívne sa zapájajú do aktivizácií cirkvi v meste a medzi mládežou. Vzhľadom na uvedené dôvody a jeho protispoločenskú nebezpečnosť, ktorú aktivizuje najmä v poslednom období a v posledných dňoch, keď medzi veriacimi rozvíril hladinu nebezpečného nýšlienkového napätia, by jeho ponechanie v duchovnej činnosti mohlo vážne narušiť spoločenské spolunažívanie a záujmy našich pracujúcich, preto s okamžitou platnosťou odnímate štátny súhlas pre ďalšiu pastoračnú činnosť" /Citované z originálu Rozhodnutia... Č.j. Šs-1/1974-OCT/.

Boli to iste "vážne dôvody". Za nimi sa však skrývajú aj iné, ako obnova náboženského života, začatá ľudovými misiami v marci 1970, hojná účasť starších i mladších na bohoslužbách a pri sv. prijímaní, nákladná generálna oprava farskej budovy, čiastočná obnova kostola a v ňom nová Križová cesta, plánované farebné okná v kostole, nová kostolná strecha, atď. Najmä však - povedali to otvorene deputáciám, ktoré boli protestovať proti môjmu odchodu - môj článok v Katolíckych novinách o nebohom biskupovi Jánovi Vojaššákovi, uverejnený 28. júla a 4. augusta 1968 a moje dištancovanie sa od "Pacem in terris", mierových, ako aj ochrana sestričiek - ako svedčia listy našich najvyšších štátnych predstaviteľom.

Ešte jasnejším dôvodom likvidovania kňazov v okrese Stará Ľubovňa - nebol som totiž prvý zbavený štárneho súhlasu; prádo mnohí odobrali v Starej Ľubovni štátny súhlas farárovi Jánovi Kušnieri, Ľudovítovi Bakošovi, kaplánovi Štefanovi Janíkovi a v Podolinci pátrovi Augustínovi Krajčíkovi - bola a je túžba "pokrokových" vedúcich okresu urobiť okres ateistickým, a to prvým vo Východoslovenskom kraji! Nepomohli preto moje mnohé odvolania, vysvetľujúce listy najvyšším štátnym činiteľom ani protesty, deputácie na úrady, listy a podpisové akcie veriacich. Súhlas mi nevrátili.

Zo Starej Ľubovne som musel odísť 27. marca 1974. Usadil som sa v rodnej Trstenej, v dome, ktorý mi pomohli vystaviť veriaci zo Starej Ľubovne. Chodievali sem z 200 km vzdialenosti, zväčša vo voľné soboty alebo počas dovolení a zrenovovali mi starší

rolnícky domec, pristavili k nemu menšie krídlo s izbou a sociálnym zariadením, a to s tým zdôvodnením, že som bol ich duchovným otcom a preto nemôžu dovoliť, aby som býval na ulici, keď mi nedali byť ani v Starej Ľubovni, kde som mal už trvalý pobyt, ani v Trstenej, hoci som on žiadal. Vďaka im za tú ozaj nevídanú láskavosť a obetavosť! Teraz som teda v Trstenej na tzv. dôchodku. Žijem bez možnosti vyhovovať svojim knazským túžbam, lebo nemám súhlas slúžiť svätú omšu v kostole, prípadne kde-tu vypomôcť miestnym knazom a čakám, kedy ma Božie milosrdenstvo pozve pred svoj spravodlivý súd.

Na dôvažok pre obety, ktoré z vôle Božej alebo z Jeho dopustenia nám prinášať, slúži asi aj terajší pohon proti mne, ktorý istí ľudia robia vyšetrovaním mojich bývalých veriacich v Starej Ľubovni - vyšetrili údajne už vyše 220 - a zamietnutie žiadosti navštíviť mojich starých a chorých súrodencov v USA.

Podrobnejší obraz o tomto druhom období mimo pastoraácie poskytnú pripojené odpisy dokumentov, z ktorých je tiež vidieť, ako štátne orgány v "najhumánnejšej spoločnosti" vysluhujú spravodlivosť.

Keď sme počuli o hrôzach komunistického protináboženského vyčistiť v ZSSR, v Mexiku a v Španielsku, nevedeli sme, že výpoveď Lenina: "Každý musí mať úplnú slobodu vyznávať akékoľvek náboženstvo alebo nevyznávať nijaké náboženstvo, t.j. byť ateistom, ktorým obyčajne každý socialista býva. Je úplne neprípustné robiť nejaké rozdiely medzi občanmi, pokiaľ ide o ich práva v súvislosti s náboženským vyznaním" /Lenin, O náboženstve/, je len fráza, lebo "Socializmus odstraňuje hmotné korene, ktoré živí náboženstvo. Spolu so znížením spoločenského zriadenia, založeného na vykorisťovaní človeka človekom, znížia aj podmienky, ktoré vytvárajú náboženstvo /Filozofický slovník, str. 301/. Preto "Filozofickým základom, ako neraz povedal Marx a Engels, je dialektický materializmus, ktorý plne prebral historické tradície materializmu 18. storočia vo Francúzsku a Feuerbachove tradície /prvá polovica 19. storočia/ v Nemecku - materializmu bezvýhradne ateistického, rozhodne nepriateľského akémukoľvek náboženstvu /Lenin, O náboženstve, Bratislava, 1972/. Dôsledok toho teda musel byť a musí byť ten ukrutný pohon na všetky náboženstvá, najmä však na katolícke a v prvom rade na knazov, a to pod zánienkou mravnej, politickej, sociálnej, kultúrnej a nevien ešte akej očisty.

Dokumenty okolo mons. Viktora Trstenského, ktoré sa zachovali na papieri a v pamäti, nech poslúžia ako dôkaz stálého a urputného nelútostného boja proti Pánu Bohu a Jeho ľudu či v knazskom alebo laickom háve... i ako povzbudzujúca dôvera v Otca, ktorý dá trpieť, ale nedá zahynúť a ak treba, vie zachovať človeka jemu slúžiacemu aj v levovej jame alebo v ohnivej peci, tiež aj toho, že nie všetci v umlčanej Cirkvi mlčali a súhlasili s protináboženskou a proticirkevnou zášťou terajšieho politického zriadenia.

Z úvodu ku knihe "Ako svedectvo"
od mons. Viktora Trstenského,
vydalo nakladateľstvo M.P.K.,
Bern, 1982, 462 strán.

Trstená, 18. novembra 1984

Titl.

Redakcia denníka S M E N A ,

B R A T I S L A V A .

Heslo "mocných" tohto sveta: "Kto má moc, má i pravdu", platí v plnom znení o Vás a teda i o pisateľovi "duchaplného" článku z 8. novembra 1984: " Z l o v e s t n é T e D e u m ".

Skoro škoda zapodievať sa v ňom sršiacou "múdrosťou". No, aby ste sa nenazdávali, že slovenský národ je už taký hlúpy, žeby nevedel rozlišovať svetlo od tmy a taký hladný po hociakej "pravde", aby zhltoť každú otravu, reagujem na ten Váš "pravdivý" príspevok aspoň týmito skromnými riadkami.

Ďakujte Pánu Bohu, či podľa Vás "osudu" za Slovenský štát, vyhlásený Slovenským snemom 14. marca 1939 a uznaný zaraz v jeho začiatkoch 26. štátmi sveta, medziinými aj ZSSR a jeho vtedajším vodcom Jozefom Stalinom a jeho priateľom Adolfom Hitlerom, s ktorým uzavrel 23. augusta 1939 pakt o neútočení a o morálnej i hmotnej podpore i o rozdelení Poľska.

Spievajte Te Deum i za to, že v tom Slovenskom štáte vedúcu úlohu hral prezident, knaz dr. Jozef Tiso a veriaci, či to boli knazi alebo laici. Keby ich miesto boli zaujali tí, čo s "počasím" menia i "farby", dnes by sotva bola SSR a Vy v nej. Tí by boli celkom isto súhlasili s rozsekaním Slovenska a so zničením tých, ktorí milovali svoj národ a celé svoje žitie zasvätili boju za jeho sebaurčenie. Knazi však a laickí veriaci tak vždy chránili slovenský národ, teda i v roku 1939, ako sa za daných okolností dalo.

Za túto svoju namáhavú a náročnú prácu v národe a HSĽS nebrali žiadne odmeny a netúžili po "privilegovanom postavení cirkvi" a svojom a ani ho nemali. Knazi ani len o halier nemali zvýšený svoj plat, čiže kongruu. Nech Vám na osrejmenie toho postačí táto skutočnosť:

Asi v roku 1940-1941 bola v Ružomberku schôdza kňazov s prezidentom Slovenského štátu doktorom Jozefom Tisom. Pred zaklúčením tejto schôdze ktorýsi kňaz oslovil pána prezidenta touto prosbou: "Pán prezident, my knazi sme takými občanmi Slovenského štátu ako všetci ostatní. Pracujeme na všostrannom zveladení našej vlasti. Prosíme, postarajte sa láskave o to, aby sme aj my mohli žiť i po stránke hmotnej ozať ľudsky dôstojne".

Pán prezident odpovedal: "Bratia, keď všetci na Slovensku sa budú mať dobre, potom príde aj na vás rad". Všetci prítomní knazi odmenili pána prezidenta za túto odpoveď dlhotrvajúcim potleskom. Sam predchádzal kňazov svojím príkladom, keď v nedele a vo sviatky nechodieval na odpočinok do "honosnej" chaty, ktorej nemal, ale do ošumelej, starým nábytkom zariadenej bánovskej fary, aby ako knaz slúžil svojim veriacim a ako viem, pre svoju súdom vyhlásenú nemajetnosť, nemohol zaplatiť týmto štátnym súdom v Bratislave vymeranú vysokú pokutu.

To isté platí i o najdp. biskupoch Jánovi Vojtaššákovi, Buzal-kovi, Gojdičovi a o iných kňazoch, odsúdených na zaplatenie pokút. Taká bola tá "ziskuchtivosť cirkevnej hierarchie" za Slovenského štátu.

I to, čo urobil vtedajší minister financií dr. Mikuláš Pružinský, je v protive s písaním o "privilegovanom postavení cirkvi" za Slovenského štátu.

Ku ministrovi Pružinskému prišli totiž zástupcovia slovenského biskupského zboru s prosbou, aby umožnil bezcolný dovoz omšového vína z Maďarska. Pán minister, praktický katolík, im povedal: "Najdôstojnejší páni biskupi, niekoľko desiatok litrov pre chudobnejšie farnosti vám môžem uvoľniť bez cla, za ostatok, prepáčte láskave, musíte clo zaplatiť. Náš štát je chudobný, potrebuje každý halier".

Najdôstojnejší páni biskupi súhlasili s tým dôvodením a nedomáhali sa viac podobných výsad. Žiadali jedine to, aby mohli slobodne šíriť česť a slávu Božiu a viesť veriaci ľud bez zábran ku prameňom časného i večného blaha.

Tých zábran, vďaka porozumeniu štátnych predstaviteľov, nebolo u nás. Cirkev mala svoje školy, tlač, rehole, semináre, spolky mladých i starších, voľný prístup ku nemocným do nemocníc, slobodné hlásanie Božieho slova v kostoloch, v školách, čo, žiaľ, teraz ostalo len v spomienkach. Nie je to hanba pre štát "slobodný", za aký sa vyhlasuje?

Nuž to bolo to "privilegované postavenie cirkvi" za Slovenského štátu. Štátna pokladnica sa zbytočne nevyprázdňovala i keď šlo o Cirkev, zveľaďoval sa zlatý štátny poklad, z ktorého osoh má i terazšie naše zriadenie, koruna mala svoju medzinárodnú hodnotu. Peniaze nešli ani na nákladnú "údržbu" vládneho a stranického aparátu, na drahé zjazdy a nespočítateľné cesty rôznych vládnych i iných skupín, ale upotrebovali sa na zveľaďovanie hmotného i duchovného dobrobytu občanov štátu, ktorí i za druhej krvavej svetovej vojny žili v pomerne dobrom hmotnom položení. Svedčí o tom i pán prezident Gustáv Husák vo svojom prvom vydaní diela: "Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní".

O povstaní povedia svoje pravdivé slová objektívne dejiny. No už teraz sa možno pýtať, či jeho obrovské hmotné i duchovné škody boli úmerné zisku, ktorý ono prinieslo, najmä keď víťazstvo protinacistických síl bolo už za dverami a nemecké vojská strmhľav opúšťali svoje bojové postavenia.

V dušiach súdnych slovenských vlastencov vznikalo oprávnené podozrenie, či ono nebolo vlastne povstaním proti svojmu vlastnému slovenskému ľudu. Nie div preto, keď istý vysoký ruský dôstojník s istým despektom povedal: "Prešiel som veľa krajín, poznal som mnohé národy, ale nestretol som sa s takým národom, poviem otvorene, tak hlúpym, aký je váš, ktorý by bol povstal proti svojmu vlastnému štátu". Neplatilo i tu, že so špinavou vodou, ak takou bola, vylialo sa z vaničky i dieťa?

Bolo by osožné a prospelo by pravde zistiť, prečo a za akých okolností boli zavraždení v počiatkoch povstania, keď tu ešte nebolo nemeckého vojska - spomínam len najbližšie okolie, v iných oblastiach bolo ich tiež dosť - títo naši spoluobčania: R u d o l f S c h e d a , farár v Liptovskom Svätom Jáne /za živa ho zadržali z kože/, M a r t i n M a r t i n k o , farár v Liptovskom Svätom Michale, prestrelený automatom pri fare, S c h ü l e r , učiteľ v Zázrivej, Slovák, len meno mal nemecké, prestrelený tiež automatom, N e m e c , Slovák, učiteľ v Hruštíne, zavraždený pred svojím bytom, dvaja bratia M a g u t o v c i , učiteľia, jeden v Malatinej, druhý v Kalamenoch, boli nájdení v lese blízko Malatinej, spôsob vraždy neistý, S o j k a , obchodník v Dolnom Kubíne, taktiež odvlečený na neznáme miesto... Viacerí boli mučení v zázrivskej doline Lučivna, v Partizánskej Lupči.

Ani otázka masových hrobov nie je taká jednoznačná. Svedčí rk. farár P o z , ktorý bol postrieľaný, vhozený do masového hrobu v presvedčení, že je mŕtvy, no prebral sa, lebo bol len ťažšie ranený a veľmi namáhavo sa dotiahol na bezpečné miesto a odtiaľ do zahra-

ničia. Vravél, že pôvodcami toho masového hrobu neboli Nemci.

Dalo by sa veľa písať o "Zlovestnom Te Deume", bolo by však celkom zbytočné Vám čosi ozrejmovať, osvetľovať, k čomu nechcete mať prístupu, čo nechcete chápať, čo znehodnocujete i potupujete. Možno i tu povedať, ako tvrdia viaceré otvorené hlavy, že ono zachránilo tisíce slovenských vojakov, ktorých Nemci vyhlásili za partizánov, ale zásahom prezidenta dr. Jozefa Tisu boli napokon aj nemeckým komandom uznaní za regulárnu armádu a tak vyhli koncentrákom a istej smrti, keďže sa na nich vzťahoval štatút vojenských zajatcov, teda chránených medzinárodnými právnymi dohovormi, čo sa nevzťahuje na oddiely partizánske.

Tu však len tak okrajovo. Ide mi viac o očistenie mena najdôstojnejšieho otca biskupa J á n a V o j t a š š á k a , o ktorom píšete: "O ziskuchtivosti cirkevnej hierarchie svedčí príklad biskupa Vojtaššáka, ktorý za niekoľko stotisíc arizoval majetok niekoľko miliónovej hodnoty".

Baldovce, tie sú námetom Vášho osočovacieho útoku na najdp. biskupa Jána Vojtaššáka, boli kedysi majetkom grófov Čákyovcov. Nevie sa, kedy prešli do židovských rúk kúpele Baldovce. Dost na tom, že až do prevratu roku 1918 boli majetkom nejakého peštianskeho Žida, ktorý každý rok cez letné prázdniny vozieval z Pešti do Baldoviec maďarské deti na "rekreáciu". Keď roku 1919 sa ustálili štátne hranice medzi Slovenskom a Maďarskom, peštiansky Žid predal Baldovce Friedovi, obchodníkovi v Levoči, za nejakých 432 000 korún. Fried si na túto kúpu celú sumu vypožičal v Zipser Banke v Levoči. Keď vyšiel židovský kódex roku 1941, Fried z Baldoviec bez stopy zmizol, zutekal do Palestíny, do Tel Avivu. Zipser Banka hľadala svojho dlžníka, ktorý ostal u nej s celým svojím dlhom i s neplatenými úrokmi.

Zipser Banka vykonala u súdu v Spišskom Podhradí verejnú dražbu na Baldovce ako na svoj majetok. O tejto akcii sa dozvedel u advokáta v Levoči vtedajší hospodársky správca učiteľského internátu na Spišskej Kapitule, Salva. Povedal advokátovi Zipser Banky, aby banka pozhovela s konaním verejnej dražby, kým sa nedozvie na biskupstve, či by nemalo biskupstvo záujem o kúpu Baldoviec mimo dražby. Keď to správca učiteľského internátu zreferoval biskupstvu, vtedajší biskup rozhodol vyplatiť celú požiadavku banke, ležiacu na Baldovciach a kúpil Baldovce od Zipser Banky mimo verejnej dražby.

Ale keďže to bol majetok židovský, zasiahol do toho i štátny úrad, majúci na starosti židovské majetky v Bratislave. Úrad vyslal znaleckú komisiu do Baldoviec, aby odhadla hodnotu celých Baldoviec. Táto komisia, keď vykonala súpis celého majetku a vypočítala všetko, zistila, že biskupstvo prepлатilo, už nepamätám koľkými tisíckami, hodnotu celého majetkového inventáru. Stav tohto židovského majetku bol taký dezolátny, že Okresný súd v Levoči mal už hotový rozkaz z dôvodov hygieny zatvoriť búdu, podobajúcu sa na cigánsku chajdu, kde sa čerpala minerálka z prameňa.

Biskupstvo predtým, ako mohlo vstúpiť do užívania prameňa, muselo odstrániť sponad prameňa zhnité trosky, očistiť celé okolie prameňa a len tak bolo možno pristúpiť ku využívaniu minerálnej vody. Ostatné budovy, ktoré sa tam nachádzali, boli v takom dezolátnom stave, že ich odstránenie bolo brmenom majetku. B o l a t o k ú p a , p r e p l a t e n á k ú p a , n i j a k á a r i z á c i a . Biskupstvo kúpilo Baldovce preto, že malo úmysel tam zriadiť rekreačné stredisko pre svojich seminaristov /kňazského dorastu/. Ležalo to blízko biskupského bohosloveckého seminára. Letné prázdniny by boli mohli stráviť v tom rekreačnom sídle tí malí a veľkí seminaristi, ktorí by boli chceli.

"Od roku 1943 investoval som mnoho do Baldoviec, pokiaľ som ich dal do poriadku, v nádeji, že v dohľadnom čase bude tam rekreačné stredisko pre seminaristov. Vložil som do nich vyše 2 milióny korún..." /Z listu pána biskupa Jána Vojtaššáka/.

Teda malým seminaristom i bohoslovcom zamýšľal pán biskup Ján Vojtaššák umožniť rekreovať sa v čase prázdnin svoje duševné i fyzické sily, a to tým, že na tento cieľ kúpil staré, upadnuté Baldovce. On, ktorý po celý život pre svoju osobu nepoznal nijaké rekreácie, pamätal na svoj knazský dorast rekreovaním.

To bola tá "ziskuchtivosť cirkevnej hierarchie, o ktorej svedčí aj príklad biskupa Vojtaššáka, ktorý za niekoľko stotisíc arizoval majetok niekoľko miliónovej hodnoty", toho biskupa, ktorý zabúdajúc na seba, všetko, čo získal z cirkevných majetkov i svojou osobnou usilovnosťou i sebazapierajúcim životom, venoval potrebám slovenského ľudu výstavbou škôl, charitných domovov, kostolov, kultúrnych domov, podporou chudobných... v sume vyše šesťdesiat miliónov korún. Toto všetko, plus 1200 ženských a mužských kláštorov, vyše 2 000 000 kníh, hromadu cenných obrazov, sôch, iných umeleckých predmetov okolo 1 500, niekoľko desiatok miliónov korún na vkladných knihách, zbierky na semináre, misie, charitu, tlač, rozličné fundácie na sväté omše, na opravy kostolov, kaplniek, krížov... - muselo byť toho veľa, keď minister Fierlinger nazval tento prísun majetkovej podstaty "najväčším majetkovým presunom od obsadenia pohraničia a znárodnenia priemyslu a pôdy" - výpočet nie je ani zďaleka úplný, veľké množstvo kultúrnych hodnôt bolo pritom celkom alebo čiastočne zničených, čo sám Fierlinger kritizoval ako drastický spôsob ničenia kultúrnych pamiatok orgánmi ministerstva vnútra, obrany a spravodlivosti, to všetko prešlo bez haliera náhrady do rúk - koho?

Ak sa k tomu pripočítajú trestné pokuty na súdoch, hospodárske majetky, ani desiatky rokov, ak nie stovky, by nestačili, čo len štipku protihodnoty nahradiť vlastníkom tohto "znárodneného", teda "zarizovaného" majetku. A čo exercičné, kultúrne domy, školy, semináre? To vás netrápi?

Takáto je pravda! Ak ste chlapi, pozriete sa statočne do očí tej pravde, zverejníte ju, aby sa naša verejnosť jasne dozvedela pravdu!

Zapamätajte si: Pravda Vás vyslobodí. Len ona Vám rozoženie každú pochybnosť, rozláme Vám všetky putá, vyvedie Vás do najvyšších výšok a uspokojí Vás väčšmi, ako ste schopní túžiť. Nevidíte, ako sa pravda často zle chápe, ako sa mrzačí, prekrúca, alebo priamo úmyselne falšuje? Ale aj bez zlomyselnosti ju stačí zohyzdiť všetliaké zmýšľanie, deformujú ju naše vášne, prefarbujú ju naše city, pitvú naše hľadiská a upravujú naše záujmy. Nevidíte, aký myšlienkový zmatok vládne dookola? Vrchtychy nazývajú slobodou, zvädzanie nazývajú umením, hriech nazývajú dobrodružstvom, neviazanosť nazývajú skúsenosťou, brutálnosť nazývajú silou, grobianstvo nazývajú úprimnosťou, zvieračnosť nazývajú prírodou, nerest nazývajú láskou a rozklad nazývajú životom, úžerníctvo nazývajú spravodlivosťou, útlak nazývajú pokrokom a pokrok nazývajú náboženstvom. Z anarchie robia právo a z práva cbročie násilie. "Sú to slepci, ktorí vodia slepých". Nemôžete sa teda zveriť nikomu, nemôžete sa dať viesť nikomu. Ak sa na niekoho spoľahnete, ste za krátky čas oba v priekope.

Ľudskí vodcovia priviedli celé generácie na jatky, ľudskí vodcovia priviedli, zavliekli celé národy do najzhubnejších omylov, ľudskí vodcovia štváli ľudí, aby sa hrýzli ako zvery, ľudskí vodcovia zviadli mladých svojím skazonosným učením, ľudskí vodcovia vstriedli mikróby nenávisti do duší prostých. Prečo? Lebo opustili pravdu a zapriahli sa do voza lží. Žiaľ, že väčšinou takí vodcovia

sa uplatňujú v terajšom konzumnom svete. Kde však pod takými vodcami zájde tento svet a najmä neskusená, duševnej opory zbavená a olupovaná mládež? Vidíme to u nás a tak i vo viacerých západných krajinách. Len pravda ju zachráni. Bez pravdy bude slepou, nebude môcť sama chodiť, ale pôjde tam, kde ju zavedú.

Myslím teda, že by ste oveľa viac osožili našej i tej Vašej mládeži, keby ste ju učili milovať pravdu, a to nielen tú časnú, zemskú, lež aj tú, ktorá pretrváva veky a bude trvať naveky. Veľmi by ste pomohli tej mládeži, keby ste v nej rozplamenovali obetavú lásku k rodičom, priateľom, svojmu národu a ku Pôvodcovi všetkých darov neba i zeme -- k Pánu Bohu a neodvracali ju od Neho.

Urobili by ste ju šťastnou, keby ste jej ukázali, ako má žiť mravne, ako poctivo pracovať, ako zakladať usporiadanú domácnosť, ako vyhýbať hriechu a pestovať čnosť, ako obchádzať krčmárske brlohy, málo zošľachťujúce diskotéky, ako pestovať vzájomný súlad a porozumenie, ako sa správať voči druhému pohlaviu, ako sa chrániť prevrátenej sexualitý... atď., atď. Bolo by menej ponôs na jej skazenosť i ako vravia Česi, na jej "otrlosť" a isto aj menej obáv, či sa na nej splnia slová nášho básnika Hviezdoslava: "Ó, mládež naša, tys držiteľka rána, vladárkou mája, jara pokladnicou".

K tomu Vás zaväzuje Vaše novinárske povolanie, ktoré Vás má povzbudzovať k pestovaniu kultu objektívnej pravdy, intelektuálnej úcty a čestnosti v subjektívnej interpretácii a komentári- tieto prirodzené vlastnosti novinárstva -- čo zvieryhodňujú odbornú úroveň a stavovskú hrdosť novinára a ukazuje podstatným spôsobom spoločenský rozmer novinárskeho povolania.

V patričnej úcte

Mons. Viktor Trstenský, v.r.
rk. knaz m. sl.

Na vedomie:

Dr. Gustáv H u s á k , prezident ČSSR.
Dr. Peter C o l o t k a, CSc., predseda vlády SSR.
Cirkevní predstavitelia ČSSR.
Masovokomunikatívne prostriedky v ČSSR.

- o -

Mne žiť je Kristus a zomrieť mi je zisk. /Fil 1, 21/.

Drahá sestra v Kristu!

"Vstal som zmŕtvych a som stále s tebou, aleluja", preto i keď "nás ohrozujú mnohé vlny a prudké búrky, nebojíme sa utonutia, lebo stojíme na skale. Nech zúri more, skalu nemôže rozbiť. Nech povstávajú vlny, Ježišovu loď nemôžu potopiť. A čoho by sme sa mali báť? Či azda smrti? Mne žiť je Kristus a zomrieť mi je zisk". Alebo vyhnanstva? "Pánova je zem i jej plnosť". Alebo zhabania majetku? "Nič sme si nedoniesli na svet a celkom iste si odtiaľto nič nemôžeme odnieť". Strašiakmi tohoto sveta pohŕdam a všetky jeho majetky sú na smiech. Nebojím sa chudoby, netúžim po majetku. Neľakám sa smrti, ani si neželám žiť" /Sv. Ján Zlatoústý/

V tej pevnej dôvere nech Vás posilňuje na príhovor Sedembolestnej Zmŕtvyvstalý

Vám s vrelým pozdravom želá

Mons. Viktor Trstenský
r.k. knaz m.sl.

Trstená, Veľká noc 1984.

L.J.Ch.

Trstená 28. februára 86.

Vysokodôstojný pán docent,

s boľným srdcom som čítal Vaše "šibeničné žarty", uverejnené dňa 23. februára 1986 v Katolíckych novinách pod titulom "Ojedinelá cesta".

Ináč veľa z "Ojedinelej cesty" neviem výstižnejšie zvýrazniť. Nechcem totiž predpokladať, žeby ste si Vy, ThDr., neuvedomovali, čo predkladáte našej katolíckej verejnosti, alebo ešte horšie, žeby ste nevedeli rozonávať hriechy "na smrť" od hriechov "nie na smrť" / 1 Jn 5, 16-17/, čiže hriechy z rúhavej zlomyselnosti a opovážlivosti, akými sú aj prekrúcania pravdy, od hriechov z ľudskej slabosti.

Tými svojimi "žartami", teda istými satirami v tomto príspevku, ste až k slzám "rozosmiali" mnohých našich laických veriacich, kňazov, reholníce a reholníkov, ktorí si z "dobrej vôle" novej vlády u nás odsedeli vo väzniciach a v koncentračných táboroch vyše 100 tisíc rokov a ešte i teraz mnohí sú diskriminovaní, väznení a všeliako trápení. Tieto Vaše "žarty" sa na vlas podobajú "žartom" tých "pokrokových" teológov na západe a žiaľ už aj u nás, ktorí sa uskrňujú pri spomienke mena satana, lebo veď podľa nich takého niet, je on výmyslom stredovekých chorých mozgov.

Jeden z tých viacerých "žartov", napísaných vo Vašom vyššie uvedenom príspevku, citujem po Vami uvádzaných úryvkoch Páporálnej konštitúcie Druhého vatikánskeho koncilu Radosť a nádej v čl. 54 a čl. 66. Teda najprv tieto úryvky: "Životné podmienky moderného človeka sa zo sociálneho a kultúrneho hľadiska tak veľmi zmenili, že možno hovoriť o novom období ľudských dejín". Toto nové obdobie ľudských dejín má svoje korene v tej požiadavke, o ktorej hovorí čl. 66: "Aby sa vyhovelo požiadavkám spravodlivosti a rovnoprávnosti, treba sa húževnato usilovať o čím rýchlejšie odstránenie ohrovsých hospodárskych rozdielov, ktoré sa dnes vyskytujú a často vyostávajú a sú spojené s individuálnou a spoločenskou diskrimináciou - pritom však treba rešpektovať osobné práva a svojráz každého národa".

K tomu Vaša poznámka: "Vo februári si spomíname na jubileum, pre naše národy dôležitých udalostí, ktoré sú úzko spojené s myšlienkami uvedeného koncilového dokumentu, hoci sa ony stali 17 rokov pred ukončením koncilu - vo februári 1948 /koncil bol skončený v r. 1965/

Z tejto Vašej chvály roka 1948 nepriamo vyznieva výčitka, akoby Cirkev vo svojich dlhých dejinách nebola nič, alebo skoro nič vykonala pre časné blaho človeka, a len od februára 1948 začali sa u nás uplatňovať, čiže uskutočňovať spravodlivé a oprávnené požiadavky vykorisťovaných a utláčaných. Nemienim sa o tom rozpisovať, každý nezaujatý, či veriaci a tobôž kňaz, či neveriaci vie, čo vykonala svätá Cirkev na tomto poli vo svete a aj u nás. Poznámam len toto: Nenávistník Cirkvi Voltaire povedal: "Všetky spoločenstvá len pokľhávajú za Cirkvou v jej starostlivosti o ľudsky dôstojný život človeka". Ak tieto spoločenstvá, poznámam, niečo v tejto oblasti vykonali, podarilo sa im to pod vplyvom Evanjelia a príkladu svätej Cirkvi. "Základom snahy po spoločenstve medzi národmi usmernenej aj protinábožensky, je túžba - i keď prevrátená, zmenená, veľmi pokazená - po bratstve, ktorá má svoj pôvod v príkaze "milujte sa navzájom", a v základoch nekresťanskej ideológie môžeme nájsť túžbu, ktorá má ten istý cieľ ako slová! Čo ste jednému z týchto svojich najmenších bratov urobili". Je zriedkavé, že by aj v učeniach, naoko najviac protievanjeliových, nebolo niečo z Evanjelia; vo všetkom, čo bojuje proti Kristovi, je niečo z Krista. Evanjelium natolko preniklo ľudstvo, že je veľmi ťažké, aby všetko aspoň trochu nebolo zafarbené Evanjelium. /Raoul Plus/.

Toto Evanjelium Cirkvi, i keď jeho hlavnou úlohou je viesť duše do večnej blaženosti, preniklo ľudskú spoločnosť aj v oblasti časného dobrobytu už odvtedy, ako odznegli súcítné slová jej Božského Zakladateľa: "Úto mi je zástupu" /Mt 15, 32/. Prenikalo nie násilím, pomocou zbraní, útlakov, túžbou po ovládaní sveta, lež tichým obnovovaním srdca, ich zošľachtovaním pomocou prostriedkov, ktoré v tomto Evanjeliu naznačil a kázal nimi pretvárať človeka a pripodobňovať ho Bohu i privádzať ho tak k tramežu časného a večného blaha, sám jeho Pôvodca. Tú prácu začala Cirkev rozvíjať veľmi dávno pred rozličnými politickými, ideologickými, spoločenskými systémami, teda i tými, ktoré sa objavili a objavujú i v našom storočí, a to tak hmatateľne, že veľký francúzsky mysliteľ a spisovateľ Montesquieu neváhal o nej napísať: "Cirkev tým, že sa starala o večnú blaženosť svojich veriacich, výdatne podporovala aj ich blaho časné". A bola by urobila, aj teraz by vedela urobiť oveľa viac, keby rozličné tzv. humánne štátne a iné spoločenstvá nebrzdili jej činnosť, ba nebránili jej ju vykonávať. Vy to napokon veľmi dobre viete a vidíte ako sa Cirkev zosmiešňuje, potupuje, ba háľžu sa po ňu pod jej nohy v túžbe ju umlčať. Prečo taký povyk proti Cirkvi a jej viditeľnej hlave Jánovi Pavlovi, neobjávajúcemu pravdu a volajúcemu po všestrannej spravodlivosti, tak u nás ako i na zápale, povyk pochádzajúci z úst neveriacich ba i tzv. veriacich, nechcejúcich celkom Krista zanechať, ale ani Ho dôstojne nasledovať? Títo sa podobajú tej, tiež veriacej žene, ktorá zapálila sviečku Michalovi archanjelovi, ale aj jeho protivníkovi Luciferovi, lebo vraj nechce si to pokaziť ani s jedným.

Druhý, ešte prekvapujúcejší "žart" znie: "Nová vláda ukázala dobrú vôľu, že chce spolu aj s veriacimi stáť na jednom fronte a vo vzájomnom dialógu riešiť tak nové problémy, ako aj tie, ktoré nám zanechala história. Takým aktom dobrej vôle bolo aj to, že zachovávajú tradíciu, išiel prezident Gottwald po svojom zvolení do Svätovítskej katedrály, aby aj takto ukázal, že zmyslom novej politiky je aj prospešný dialóg s veriacimi. Je vecou serióznej histórie osvetliť príčiny a dôvody nenaplnenia vzájomného dialógu, ktorý tak slubne vyzeral".

Nie je vôbec odôvodnená, ba celkom falošná, narážka, akoby Cirkev bola zavinila zmarenie dohody pokojného spolunažívania s novým štátnym zriadením. Opak je pravdou, Cirkev sa len bránila proti krivdám a bezpráviu, aké sa na ňu valili od počiatku nového spoločenského poriadku a aké ja gniavia aj teraz, chcúc ju odstrániť z javiska dejín. Nechcela a nemohla byť i pri všetkej svojej radosti, že je koniec vojnového krviprelievania "podporným stĺpom, čiže akousi inštitúciou, ktorá nikomu nechce zle, ina dobre, nie prísnu, nie náročnú, len takou, ktorá koná úlohu strážcu bláznov, ktorá sa obratne vie všetkému ľahko prispôbiť a vždy dáva pozor, aby si nezlomila väzy. Teda inštitúciou, hlásajúcou kresťanstvo "do výšky človeka", nie však vznešenú a vysokú náuku Učiteľovu v jej hlbokej a základnej celosti, kresťanstvo do výšky kríža, ale akýsi priemerný ľubovoľný výber učenia, v ktorom niet už ani blahoslavenstiev, ani "Beda", ani včlenenia do Ježiša Krista, ja som vinný kmeň - vy ste ratolesti, akýsi stoicizmus, ktorý sa dotkol evanjelia a ktorý nebol pre súčasníkov veľmi pošmurný, tomu zas, ktorý ho hlása, veľmi nepohodlný". /Z myšlienok Raoula Plusa/.

Čo teda Vy na to? Nebolo by lepšie, keby ste tieto časy nechali na posúdenie a pravdivé hodnotenie tým, ktorí osobne prežívali, ich sa dotýkali a videli i vidia veľmi jasne obe strany mince, predovšetkým to, akáto bola "dobrá vôľa novej vlády". Vy ste vtedy, keď prišli ku nám východné armády, mali štyri roky a sedem rokov, keď do svojich rúk prevzala vládu v republike robotnícka trieda. Všetko, čo viete, ste sa dopyčuli len v najnovších časoch a to veľmi jednostranne, od tých, ktorých záujmom bolo a je nepodávať historické fakty,

ba ani tie prítomné, objektívne a ktorí sväčša vidia len to, čo im "jedna pani povedala". Viete, kto je tá jedna pani. Je to od Vás ozaj nepochopiteľná odvaha vyjadrovať sa takto jednoznačne o takých búrlivých časoch, aké sme prežívali my, ktorí sme v nich žili a nepokoj, aké viac-menej prežívame aj teraz. Vy predsa, ako odborne vzdelaný teológ a právnik, akým, ako sa nazdávam, ste, lebo veď na univerzite nemôže hocikto prednášať, nemali by ste toto a takto písať, lebo bolo to a je celkom ináč, ako Vám to bolo a je kýmisi "našuškávané". Čítali ste Pastierske listy našich Otcov biskupov z rokov 1945-1958? Využívali ste možnosť rozprávať sa o týchto povojnových udalostiach s altárnymi spolubratmi, prednášajúcimi na CMBF, napr. s pánom prof. Dr. Baginom, Fr. Martincom, s nebohým pánom Dr. Dúbravcom a s inými, ktorí mali ruku na pulze povojnového spoločenského a najmä náboženského života? Aspoň trochu Vám možno poslúži a osvetlí krutosť povojnových časov a úfam aj terajších, pripojený list, ktorý som napísal PRAVDE a masovokomunikatívnym prostriedkom. Dovoľujem si Vám pridať aj niekoľko myšlienok z úvah Giovanniho Albanesa, ktoré Vám mladému, pravdu hľadajúcemu kňazovi môžu poskytnúť veľa z toho, čo potrebujete pre formovanie seba i pre výchovu kňazského dorastu a usmerňovanie života veriacich, ktorí sú Vám zverení.

Giovanni Albanese vo svojej úvahe o citáte z knihy Príslovia 25, 26 "Spravodlivý, ktorý sa zakolíše pred bezbožníkom, je ako zakalený prameň", píše :

"Dokiaľ je prameň priezračný a čistý, dá sa z neho piť. Očisťuje a osviežuje pcestného, vyčerpaného námahou a horúčavou, zaprášeného a utrmácaného dlhou cestou. Keď sa však prameň zakalí, na čo vlastne je? Tak je to aj s poctivým človekom. Nie je poctivý len pre seba, ale aj pre iných. Jeho poctivosť má aj spoločenskú funkciu. Je konštruktívna. Už sama jeho prítomnosť má takú silu, že ožaruje, povzbudzuje, posmeľuje a utvrdzuje v dobrom a v pravde všetkých, čo ho poznajú. Nemusí ani rečniť. Jeho život rozpráva sám s prekvapujúcou výrečnosťou a účinnosťou. Koľkých skeptikov a optimistov presvedčilo jeho svetlo, takže sa rozhodli pre dobro. Koľkých strhol jeho príklad a napravili svoje správanie. Koľkí sa naľakali námahy a znechutili morálnym sklamaním a jeho vytrvalosť ich povzbudila znova začať namáhavý výstup počestnosti a čnosti.

Keby spravodlivý padol, nemal by z toho škodu len on sám. Nevyhnutne tým utrpia aj ostatní. Keď kapituluje pred nespravodlivosťou, keď prijme kompromis so zlom, keď sa vzdá tlaku korupcie a násilníckeho zastrážovania, keď podľahne zvodom prostredia a vplyvu masy, hoci len jediný raz, hneď je po jeho povznášajúcej činnosti a môže to vyvolať rozsiahly a ťažký morálny otras u všetkých, ktorí sa oň opierajú. Práve tak je to aj s budovou, keď poklesne jej nosná štruktúra. Utrpí všetko, čo je s ňou spojené, celá stavba. Kto naň pozerá ako na vzor, povie si: "Videl si? Ani on nič nedokázal. Je to zbytočné, počestnosť je prelud, kresťanský život je utopia, v dnešnom svete je neuskutočniteľný, proti prúdu sa nedá ísť dlho". Na začiatku mnohých zničených životov je často sklamanie z pádu dajakého vzoru. Pochodeň už nesvieti, len dymí. Prameň už nezaháša smäd. Šíri nákazu. Neočisťuje, ale znečisťuje, neposilňuje, ale budí odpor.

Vidíš teda, ako spravodlivosť zaväzuje a akú zodpovednosť prináša so sebou život z viery. Nie si spravodlivý iba pre seba, si spravodlivý aj pre iných. Nie si čistý iba pre seba, čistý si aj pre iných. Nie si múdry, nie si veľkomyselný, úprimný, poslušný len pre seba, ale aj pre iných. Potrebuješ však veľkú morálnu silu odporovať lichote, niu kompromisov, odporovať zamaskovaným hrozbám ničomníkov, odporovať všetkým pokušeniam oportunistu. Musíš byť silnou osobnosťou, aby si sa nechal strhnúť záplavou konformizmu, aby si sa nedal zglajchšaltovať spoločnosťou, aby si sa nedal premôcť ľudským ohľadom, zdať sa

naivným, aby si vedel vzdorovať kritike, ktorá na teba ukazuje prstom ako na neschopného, ktorý nevie žiť, alebo na pyšného, ktorý chce žiť bez páru, jedinečný. Potrebuješ rozhodnú a bojovú vôľu, aby si odrazil pokušenie ľahkého pacifizmu, ktorý ti našepkáva: "Nechaj to tak. Daj tomu pokoj. Privri oko. Čo sa o to staráš? Nenamýšľaj si, že nepodliehaš skaze. Neprivolávaj si mrzutosti. Nauč sa mlčať. Do toho ťa nič. Bez diplomacie sa nedá žiť..." Takýto pokoj nie je pokojom kresťanským, ba nie je ani pokojom, ktorý je hodný človeka s chrbticou. Je to pokoj mäkkýšov, ktorí sa prispôsobujú všetkému, len aby mohli vegetovať. Alebo je to pokoj, ktorý treba presnejšie nazývať morálnou samovraždou.

Len sa neboj postaviť sa smelo zoči-voči aj neoblúbenosti a stať sa mase hoci aj nepríjemným, ak si to svedomie a počestnosť vyžaduje. Vedz zniesť, ak ťa označia za rozvratníka, reakcionára, alebo ukážu na teba, že si pedent alebo pomätenec. Vedz zniesť útoky verejnej mienky, ktorá je dnes najdiktátorskejšou a preto aj najobávanejšou mocou, najmä pre toho, kto zastáva dajakú verejnú funkciu, len sa neboj muža prijímať obeť a zriekanie. Sú cenou, ktorou sa platí za spravodlivosť, dobro, vieru a lásku. Vyplatí sa to, lebo jedine tieto veci dávajú zmysel, chuť a obsah nášmu životu. Ináč by bol náš život príliš prázdny a nechutný. Nehodný žiť".

Prečítajte si láskave tieto pripojené riadky a materiály tak pokojne, meditatívne a konštruktívne, aby Vám osožili a nemuseli ste si niekedy vyčítať vo svedomí, že ste boli príčinou duševnej rozpornosti svojej i Vám zverených budúcich služobníkov oltára a veriacich, čo čítajú Vaše novinové príspevky, prípadne počúvajú Vaše slová. Nebolo by to pre Vás príjemné, keby ste, či už teraz alebo pred odchodom do večnosti, tak sa sužovali, ako sa trápil Váš bývalý spolu-brat, prof. na CMBF N.N. /meno schválne neuvádzam, dôvod uhádnete/, ktorý, hoci nepatril medzi prominentov tzv. pokrokových kňazov u nás, podporoval však ich snaženie, v ťažkej chorobe často opakoval slová: "Budem zatratený, napáchal som veľa zla. Môže mi pomôcť len istý brat N.N., ku ktorému jedine mám dôveru, chcel by som sa u neho vyspovedať". Duševnú rovnováhu získal tento brat len vtedy, keď dostal od neho list, v ktorom mu medzi iným napísal: "Od Vašich bohoslovcov som počul, že Vaše prednášky boli na vysokej úrovni a že Váš život je ozaj kňazský. Teda niet príčiny, prečo by ste sa mali trápiť. Boh je milosrdný voči všetkým a najmä voči tým, ktorí mu zachovali vernosť. Teda ani Vás neopustí..." Po tomto liste viac ráz prijal sväté sviatosti a odovzdané do vôle Božej vrátil svoju dušu Stvoriteľovi.

Prosím Ducha Svätého, aby všetkých nás kňazov a veriacich oboha-coval tými svojimi darmi, ktoré nám pomôžu tak múdro a odvážne i vytrvalo hlásať a brániť pravdu, i uplatňovať všestrannú spravodlivosť voči Pánu Bohu a všetkým ľuďom, až - keby to bolo potrebné - do vyliatia vlastnej krvi, žeby sme aj my patrili medzi tých "rozumných, čo sa skvejú ako jas oblohy a sú ako hviezdy na večné časy, pretože mnohých priviedli ku spravodlivosti".

S bratským pozdravom

Mons. Viktor Trstenský
r.k. kňaz m.sl.

Vskdp. ThDr. Jozef Krajčí, docent
Bratislava

Na vedomie: Cirkevným predstaviteľom v SSR

- O d p i s -

OKRESNÁ PROKURATÚRA
026 26 V DOLNOM KUBÍNE
/pečiatka/
Pn 402/86

Dolný Kubín 12.2.1986

O k r e s n ý s ú d
D o l n ý K u b í n

Vec: Návrh na zhabanie vecí

Podľa ust. § 173 ods. 1, pís. c, Tr. zák. navrhujem, aby okresný súd vyslovil, že zhabáva vec a to písací stroj zn. Erika v.č. 4352023, ktorý je majetkom Viktora Trstenského nar. 28.3.1908 v Trstenej, bytom Trstená, ul. Čsl. armády č. 121, okr. Dolný Kubín.

Vlastníkom zhabanej veci sa stáva Čsl. štát.

D ô v o d y :

Dňa 14.10.1985 vyšetrovateľ KS-ZNB-odbor vyšetrovania Banská Bystrica svojim uznesením začal trestné stíhanie pre trestný čin poburovania podľa § 100 ods. 1, pís. m, Tr. zák, ktorý bol spáchaný tak, že v čase od novembra 1984 do júla 1985 z nepriateľstva k socialistickému spoločenskému a štátnemu zriadeniu republiky bolo v Trstenej, okr. Dolný Kubín napísaných a zaslaných najmenej osem listov na rôzne štátne orgány a organizácie ako aj súkromným osobám, ktoré obsahovali výroky ako napr. "... spievajte Te Deum za to, že v Slovenskom štáte vedúcu úlohu hral prezident knaz dr. Jozef Tiso a veriaci, keby ich miesto zaujali tí čo s počasím menia i farby, dnes by sotva bola SSR a Vy v nej..." Za Slovenského štátu sa štátna pokladnica zbytočne nevyprázdňovala, peniaze nešli ani na nákladnú údržbu vládneho a stranického aparátu, na drahé zájazdy a nepočítateľné cesty rozličných vládnych a iných skupín". "V dušiach súdnych slovenských vlastencov vzniklo podozrenie či povstanie nebolo vlastne povstaním proti vlastnému ľudu..." Už desaťky rokov ateistické kruhy podporované vládnyimi a straníckymi činiteľmi nemôžu prísť na meno Bohu, cirkvi, duše, pápeža, knazov. Rozhlas, televízia, noviny, časopisy každého druhu sa pretekajú v útokoch na duchovné hodnoty..." Týmto došlo k poburovaniu proti socialistickému, spoločenskému a štátnemu zriadeniu republiky.

Vyšetrovateľ KS-ZNB-odd. vyšetrovania Štb. Banská Bystrica svojim uznesením zo dňa 12.12.1985 podľa § 173 ods. 1, pís. a Tr.por. trestné stíhanie prerušil.

V priebehu vyšetrovania bola vykonaná domová prehliadka u Viktora Trstenského, nar. 28.3.1908 v Trstenej, bytom Trstená ul. Čsl. armády 121, pri ktorej okrem iného bol odnatý písací stroj zn. Erika v.č. 4352023. Podľa posudku Výskumného ústavu FMV pracovisko Bratislava je preukázané, že časť týchto listov bola napísaná na tomto písacom stroji.

Z dôvodov všeobecného záujmu na ochrane nerušeného vývoja socialistickej spoločnosti je odôvodnené, aby tento písací stroj podľa § 73 ods. 1, pís. c. Tr. zák. bol zhabaný.

Okresný prokurátor

JUDr. Jindřich Langer

/pečiatka, podpis/

- o -

Trestná vec

Na všetkých podaniach v tejto veci
uveďte číslo konania
Nt 76/85

proti Viktor Trstenský -- Otr. prok.
pre o návrh na zhabanie vecí
podľa §

UPOVEDOMENIE ZÚČASTNENEJ OSOBY O HLAVNOM POJEDNÁVANÍ -
VEREJNOM ZASADNUTÍ

V uvedenej trestnej veci bude hlavné pojednávanie -- verejné zasad-
nutie

dňa 2. apríla 1986 o 11,00 hod.

na podpísanom súde v miestnosti č.dv. 102/I. posch.
Súčasne sa bude pojednávať o návrhu na zhabanie Vašej veci
/§ 73 Tr.z./

Na pojednávaní sa môžete dať zastupovať splnomocnencom. Splno-
mocnencom môže byť len svojprávna občiansky bezúhonná osoba, nemô-
že ním byť ten, kto je na toto pojednávanie predvolaný ako svedok,
znalec alebo tlmočník. Keď neoznámite súdu meno splnomocnenca sám,
musí sa splnomocnenec preukázať Vami podpísaným plnomocenstvom.

Výdavky spojené s Vaším ustanovením sa na súd, ušlá odmena za
prácu a výdavky spôsobené pribratím splnomocnenca sa Vám neuhradia.

Doneste so sebou toto upovedomenie a svoj občiansky preukaz.

Okresný súd v Dolnom Kubíne
dňa 20. marca 1986

JUDr. Miroslava Bobíková

Za správnosť vyhotovenia
/podpis/

Tr.p.č. 13 a -- /Upovedomenie zúčastnenej osoby o hlavnom pojedná-
vaní -- verejnom zasadnutí -- s docrúčenkou/
ŠEVT -- 16 013.1 IX/79 ZT 430-SO-2580/1092

- o -

Per cruce ad lucem!
Drahý brat v Kristu!

"Sláva kríža osvietila tých, čo boli slepí nevedomosťou, oslo-
bodila všetkých spútanych hriechmi, vykúpila ľudí celého sveta.
Nehanbime sa za Spasiteľov kríž, ale skôr sa ním chváľme, lebo
každý vzor čnosti poukazuje na kríž" /Sv. Cyril Jeruzalemský/.

Teda "keď hľadáš príklad lásky, je to Kristus na kríži. Keď
hľadáš trpezlivosť, najvznešenejšiu nájdeš na kríži. Keď hľadáš
vzor pokory, pozri na Ukrižovaného. Keď hľadáš príklad poslušnosti,
nasleduj toho, ktorý sa stal poslušný Otcovi až na smrtná kríži.
Keď hľadáš vzor pohrdania zenskými vecami, nasleduj toho, ktorý
je 'Kráľ kráľov a Pán pánov', a na kríži bol nahý, oplúvaný, bitý,
trním korunovaný a naposledy napájaný octom a žľcou. Nezakladaj
si na rúchu a bohatstve, ani na hodnostiach, ani na rozkošiach..."
/Sv. Tomáš Akvinský/.

Nuž, učme sa od Krista, Pôvodcu a Dekonávateľa, vieny pre pokoj
v duši a vo svete i pre budúcu slávu trpieť s Ním na kríži a po-
hrdať hanbou.

V láske Jeho a Sedembolestnej s bratským pozdravom
Viktor Trstenský
Trstená - Veľká noc 1985.

Okresný súd
Dolný Kubín

Trstená, 24. marca 1986.

K č. NT 76/85 zo dňa 20. marca 1986

Vec: Msgr. Viktor Trstenský
r.k. knaz m. sl.
hlásenie neúčasti na súdnom pojednávaní
o návrhu na zhabanie veci

Hlásim, že neprídem na súdne pojednávanie o návrhu na zhabanie veci, ktoré má byť 2. apríla 1986.

D ô v o d :

Po mnohých bezúspešných sťažnostiach a protestoch proti nezákonným akciám voči mne dospel som k presvedčeniu, že mi je zbytočné zúčastniť sa na tomto súdnom pojednávaní, pretože súdne rozsudky najmä náboženského charakteru sú už určené pred súdnym pojednávaním. Tak mi to naznačil pri mojom vyšetrovaní r. 1958 vyšetrujúci referent - nadporučík Petrík, keď som mu na jeho poznámku: "Hej, to budú rôčky" začudovane povedal: "Veď to je vec súdu, nie Vaša, aby vyniesol rozsudok. Načo je potom súd?" "Súd je len formou, my sme sudcami". Zisťujem aj toto, že veriaci a tobôž katolícki knazi sa na súdoch nedovolia spravodlivosti. Pri prejednávani tzv. protištátnych akcií - ako zväčša štátna vrchnosť charakterizuje i čo najmenší nežiadúci náboženský pohyb, uplatňuje sa pri našich súdoch kruté vyhlásenie fanatických židov pri odsúdení Pána Ježiša: "My máme zákon a podľa zákona musí zomrieť, lebo sa vydával za Syna Božieho" /Jn 19, 7/. Týmto synovstvom Božím u veriacich je povedomá hlásenie sa k Bohu, k Jeho svätej Cirkvi a život podľa Božích a cirkevných zákonov, prípadne ich obrana, povedaná ústne alebo písomne.

Dôkazom toho tvrdenia je skutočnosť, že naše prokuratúry dosiaľ nepohli ani prstom proti masovokomunikatívnym prostriedkom, aby ich pohnali pred súd, keď svojimi potupami Boha a Cirkvi a ich nezmyselnými štvaniami proti tomu všetkému, čo veriacim ľuďom je sväté, prestupujú trestné zákony § 198 a 236, ktoré hovoria:

§ 198 "Hanobenie národa, rasy a presvedčenia.

Kto verejne a pohoršujúcim spôsobom hanobí

a/ niektorý národ, jeho jazyk alebo niektorú rasu, alebo

b/ skupinu obyvateľov republiky preto, že sú stúpencami socialistického spoločenského a štátneho zriadenia, pre ich vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania,

potresce sa odňatím slobody na jeden rok alebo nápravným opatrením".

§ 236 "Obmedzovanie slobody vyznania.

Kto násilím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy

a/ núti iného na účasť na náboženskom úkone,

b/ zadržuje iného bez oprávnenia od takej účasti, alebo

c/ inému v užívaní slobody vyznania ináč bráni,

potresce sa odňatím slobody až na jeden rok alebo nápravným opatrením".

Zatiaľ však hľadajú vlasy tzv. protištátnych zločinov na dlani veriacich a knazov, ťahajú ich pred súdy, ktoré im potom vymerávajú tresty Jánošíkovským spôsobom.

Zariaďte teda najprv, aby tieto masovokomunikatívne prostriedky nehanobili to, čo veriacim je drahé a potom sa neobjavia listy, ktoré pranierujú tieto zločiny a dožadujú sa rovnakej spravodlivosti voči všetkým občanom. Ak bojovní ateisti sa chcú utvrdzovať vo svojom ateizme, nikto im v tom nemôže prekážať. Je však veľkou

krivdou proti veriacim, ktorých je ešte vždy viacej ako ateistov a tento štát budujú a udržujú, ak ich kde-kto potupuje a znevažuje a nedovolí sa im brániť a vo svojom náboženstve sa upevňovať.

Nebolo by pre náš štát osožnejšie, keby sa v počiatkoch udúšali také pareniská nesčíselných hmotných a mravných škôd, akých sme svedkami na Orave pri vyšetrovaní Babinského a nedávno i pri požiari mnohých televízorov v Nižnej? Nepíšem, nespomínam iné ťažké zločiny, páchané v našej vlasti a rozleptávajúce jej spoločenstvo, ktoré by bolo štátnej bezpečnosti načim odhaľovať a trestať podľa platných zákonov. Vy najlepšie viete o týchto zločinoch. Tým by sa veľa získalo pre štátnu pokladnicu a nemuseli by sa habať písacie stroje, ako zdroje zveľaďovania štátnej pokladnice.

Toto nech Vám slúži ako moje stanovisko k tejto predmetnej súdnej záležitosti.

V patričnej úcte

Mons. Viktor Trstenský,
rk. knaz m. sl.

Na vedomie: patričným inštanciam vyšších súdov.

- o -

Okresný súd
Dolný Kubín
K č. Nt 75/86 z 14. apríla 1986.

Trstená, 25. apríla 1986.

Vec: Mons. Viktor Trstenský,
rk. knaz m. sl.
hlásenie neúčasti na súdnom
pojednávaní o návrhu na zha-
banie vecí.

Na Vaše druhé pozvanie dostaviť sa pred súd dňa 30. apríla 1986 posielam Vám miesto svojej osobnej účasti na ňom tieto svoje pripomienky:

Z prvej gymnazialnej triedy v Trstenej roku 1918 mi zostala v pamäti veľmi výstižná latinská axioma: "Iustitia est fundamentum regnorum -- Spravodlivosť je základom kráľovstiev". Veľa som nerozumel tejto zásade. Jej dosah som si aspoň čiastočne uvedomil, až keď o niekoľko mesiacov bola pochovávaná rakúsko-uhorská ríša a začul som rozhovor ľudí, ktorí komentujú túto dejinnú udalosť, jednoznačne tvrdili, že taká obrovská ríša musela padnúť, lebo bola postavená na pieskovom základe, totiž na nespravodlivosti.

Hej, musela padnúť, a to i napriek tomu, že bola naozaj silná, nerozborná a ozaj ideálny, zase, pravda navonok, štátny útvar. Nikto totiž zo súdnych ľudí u nás, kto žil v tomto období, nemôže tvrdiť, že nebola ona skutočne ideálnym útvarom. Mala v sebe všetky predpoklady skoro rajského života takmer každého jej obyvateľa. Hrdila sa nádhernou prírodou, oplývala veľkými prírodnými bohatstvami, hemžila sa úrodnými poľami, vinicami, dolinami, vrchami, riekami, minerálnymi pramenmi, baňami, morami a mnohorakými inými pokladmi. Nebol v nej zanedbateľný ani vynikajúci vedcami spestrený kolektív vzdelancov, umelcov, spisovateľov, básnikov, vynálezcov... Chybovala jej však spravodlivosť, a to najmä tá, ktorú voči svojim občanom má uplatňovať štátna vrchnosť a potom z jej podnetu i tá, akú odporúča svätý apoštol Pavol slovami: "Navzájom si znášajte bremená, lebo tak splníte zákon Kristov" /Gal 6, 2/. Nebolo teda v nej spravodlivosti sociálnej, kultúrnej, národnej, stavov-

skej a žiaľ ani náboženskej. Nuž a, ak niet spravodlivosti, niet vzájomného porozumenia, súdržnosti, lásky. O takom štátnom útvare potom platí to, čo povedal Zdenek Nejedlý vo svojom diele "Zmysl českých dějín" - prevzal to zo svätého Augustína: "Čo sú štáty bez spravodlivosti ako len zločinecké útvary". Nuž a koniec takých útvarov? Prv-neskôr rozklad a zánik.

Veru, "Každý strom, čo neprináša dobré ovocie, sa vytne a hodí na oheň" /Mt 3, 10/. Kde je slávna ríša rímskych "božských vlád-cov?" Čo ostalo po krutom Attilovi, po hrdom Napoleonovi, Bismarckovi? Kde je "nepremožiteľná" tretia ríša Hitlerova? A čo s mnohými veľmocami a s ich namyslenými protagonistami? Z povrchu zemského zmizli, ako roku 1912 Titanic so svojím bohorúhavým heslom: "Nebojíme sa ani Boha ani mora", nad Boha sa vyvyšujúce cisárstva, kráľovstvá, rozličné nabubrelé panstvá. V prepadlisku zabudnutia obrátili sa v prach ľudia, čo chceli byť na pohrebe svätej Cirkvi, viď Voltaire, Nietzsche a premnohí "proroci" smrti Boha v časoch starších i novších!

Nie lepšie obstála naša prvá republika za druhej svetovej vojny. Ani ona nevynikala spravodlivosťou, či už v oblasti národnej, sociálnej alebo aj náboženskej. Neuznávalo sa v nej právo slovenského národa na jeho osobitný národný život, hoci mu bol on zarúčený Pittsburskou dohodou a Martinskou deklaráciou. A nešťastné heslo: "Katolíci budú mať toľko práv, koľko si ich vydobyjú", nesvedčí o šťastnom živote veriacich občanov v prvej republike. A tak to bolo aj vo viacerých štátoch Európy a ostatného sveta. Nie div teda, že sa splnili a stále sa plnia výhražné slová Zjavenia svätého Jána, adresované bezhlavým bojovníkom proti Pánu Bohu i proti Jemu verným a proti Jeho vláde vo svete a patriace modlárom svojich ľudských výtvorov, ktoré to Zjavenie menuje *š e l m a m i*. Zvýraznením toho boja je šliapanie po spravodlivosti, pravde, láske a po všetkých tých duchovných hodnotách, ktoré človeka usposobujú žiť ozaľ ľudsky dôstojne a predstavujú ho celému vesmíru ako skutočnú korunu tvorstva.

Hľa, osud Božích protivníkov :

"Kto sa bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme jej znak na čelo alebo na ruku, aj keď bude piť z nemiešaného vína Božieho hnevu, naliateho do kalicha jeho rozhorčenia, a bude mučený ohňom a sírou pred tvárou svätých anjelov a pred tvárou Baránka. Dym ich múk bude vystupovať na veky vekov, a nebudú mať odpočinku ani vo dne ani v noci tí, čo sa klanajú šelme a jej obrazu a tí, čo prijmu znak jej mena" /Zj 14, 9-11/.

"A videl som: Hľa, biely oblak a na oblaku sedel niekto, podobný Synu človeka. Na hlave mal zlatý veniec a v ruke ostrý kosák.

Tu vyšiel z chrámu iný anjel a volal mohutným hlasom na toho, ktorý sedel na oblaku: "Prilož kosák a žni, lebo prišla hodina žatvy, keďže dozrela žatva zeme! A ten, ktorý sedel na oblaku, priložil kosák k zemi a požal zem.

A ešte iný anjel vyšiel z chrámu, ktorý je na nebi, a tiež mal ostrý kosák. Od oltra vyšiel zasa iný anjel, ktorý má moc nad ohňom, a mocným hlasom zavolať na toho, čo mal ostrý kosák: "Prilož svoj kosák a srež strapce viniča zeme, lebo dozreli jeho hrozňá!" A ten anjel sa rozohnal kosákom po zemi, srezal vinič zeme a vhodil do veľkého lisu Božieho hnevu. Lis šliapali von za mestom a z lisu vytieklo krvi až po uzdy koňom, na tisíc šesťsto honov ďaleko.

Videl som iné znamenie na nebesách, veľké a predivné: Sedem anjelov so siedmimi poslednými súženiami, lebo nimi sa dovršil hnev Boží.

Uzrel som čosi ako sklené more, zmiešané s ohňom. A tí, čo zvíťazili nad šelmou, nad jej obrazom a nad číslom jej meča, stáli na tomto sklenom mori, mali citary Božie a spievali pieseň Mojžiša, sluhu Božieho, a pieseň Baránka. Hovorili :

Veľké a predivné sú skutky tvoje,
Pán Boh vševládny!
Spravodlivé a pravdivé sú cesty tvoje,
Kráľ národov!

Kto by sa ťa nebál, Pane, a nevelebil Tvoje meno?

Ty jediný si svätý!

A prídu všetky národy

a klanáť sa budú Tebe,

že sa zjavili spravodlivé sudy tvoje!" /Zj 14, 14,20; 15, 1-4/.

Môžno sa usmejete a poviete: fanatik. I tak sa rozpráva, keď "akýsi blázom straší" ľudí Božím súdom. Myslím však, že Vás ostatná, keby takou bola, vojna jasne presvedča o pravdivosti tohto Božieho hlasu. Boh neklame! Nestraší! Len varuje!!! A čo poviete na tých, vravia, vyše sto krajín sveta, kde tečie krv potokami? Padlo tam už od druhej svetovej vo jny viac desiatok miliónov ľudí. A mohlo by sa i tam, v budúcnosti aj v ostatných častiach zeme, vyhnúť takému vylievaniu krvi a ničeniu premnohých hmotných i duchovných hodnôt, keby sa nebúrili, ale viac spevnovali základy takého pokojného života vo svete, po akom, ak to úprimne myslia, túžia tak východné ako aj západné štáty a národy. Tými základmi sú: Viera v Boha a z nej vyplývajúca všeobecná spravodlivosť, pravda, sloboda a láska, čiže dôslednosť v rešpektovaní všetkých ľudských práv, a to v oblasti osobnej slobody, sociálnej, kultúrnej a rovnako i v oblasti náboženskej, vo viacerých štátnych zariadeniach najviac obchádzanej, znevažovanej.

Budovatelia terajšej našej republiky si to uvedomili, treba predpokladať, že ozaď úprimne, žeby to mohlo tak s ňou skončiť ako s tou prvou, ak nebude postavená na solídnych základoch, preto už v jej počiatkoch zakotvili do jej Ústavy a neskoršie do rozličných medzinárodných našou vládou prijatých a do nášho zákonodárstva včlenených dohovorov a dokumentov, veľmi sľubné články o povinnostiach, a to jak v oblasti sociálnej, kultúrnej, spoločenskej, tak aj náboženskej.

Aké krásne žitie by to u nás bolo, keby sa tak dôsledne rešpektovali, ako si to vyžaduje ich obsah. Ozaď sa ony uplatňujú? Sotva! Bolo by na to obchádzanie daných sľubov dosť a dosť, a to podložených dôkazov. Teraz uvádzam len ten, ktorý súvisí s mojím predvolaním na súd. Tento plánovaný súd, žiaľ nie prvý, potvrdzuje, že sme veľmi ďaleko od rešpektovania starej chlupskej zásady: "Ein Mann - ein Wort - ČO CHLAP, TO SLOVO!" Alebo, žeby platilo toto úslovie: "Sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú?" Podľa týchto mnohorakých článkov o ľudských právach, má u nás každý občan právo na slobodu myslenia, svedomia, náboženstva. Má právo na slobodu presvedčenia. Má právo brániť sa proti útokom charakteru náboženského, národného, rasového, spoločenského. Má právo podávať sťažnosti... atď. atď. Preto v nijakom spravodlivom štátnom zriadení, a nemôže to byť ináč ani u nás, veď sme štátom, tak tvrdíme, s najvyspelejšou slobodou, štátom, kde sa plne zabezpečujú ľudské práva.... - písanie listov predstaviteľom štátu alebo Cirkvi nie je podnetom trestného stíhania tých, ktorí ich píšu. Ešte menej môže byť v takých štátoch, v ktorých je človek najvyššou hodnotou, reč o habaní písacích strojov, na ktorých sa píšu také listy. Veď napokon, kto chce písať, nemusí mať k tomu písací stroj. Stačí mu ruka. Či potom sa má odťat tá ruka, ktorou ten či onen list bol napísaný, a to podľa vzoru mohamedánskych krajov, v ktorých zlodejom

zločejom odtínajú ruky? Možno by to bolo "účinné!" Lenže po odťatí rúk ostávajú ešte ústa, prípadne poodtínané kýptiky a nakoniec najlepšou a najzvučnejšou kazateľnicou hlásania Kristovej blahozvesti, lebo to je vlastne zmyslom písania inkriminovaných listov, sú väznice, plynové komory a potom hroby s ostatkami tých, čo za tú blahozvest' boli do nich položení.

Prví hlásatelia Kristovej blahozvesti nemali písacích strojov, ba ani kníh a predsa sa ona v krátkom čase rozšírila takmer po celom svete, a to i za hrozných nepriateľských útokov, vnútorného rozleptávania najatými protivníkmi, dlhé stáročia polievané krvou mučeníkov. Ba práve to prelievanie krvi sa stalo živnou pôdou nových Kristových nasledovníkov, ako to povedal Tertulián: "Krv mučeníkov je semenom nových kresťanov".

Pri týchto pripomienkach mi neide tak o zhabané veci, či sú to už písacie stroje, knihy, tlačivá, alebo iné hodnoty, zavlečené, vraj, do štátnej pokladnice, najmä v rokoch 1949, 1958, 1963 - mnohé bez zoznamu a bez súdneho uznesenia o zhabaní vecí - ale skôr o skoro 40 ročné habanie mojej osobnej slobody - zbavili ma napr. cestovného pasu, kontrolujú môj pohyb... - no predovšetkým o zhabanie mojej slobody náboženskej. A to habanie tejto mojej slobody pokračuje. Už vrabce na streche čvirikajú, ako členovia štátnej bezpečnosti krúžia okolo môjho bytu, svojimi autami parkujú na hornom alebo dolnom konci ulice, kde bývam, sledujú pohyb pri mojom byte. Komu to osoží? Mňa to nevyrušuje ani nebolí, skôr sa smejem z toho. Pripomína mi to strašiakov, postavených po roľiach, aby plašili krídlaté i štvornohé Božie tvory, chcjúce sa v obilninách alebo sadeniciach osviežiť alebo obživiť omrvinkami, ktoré popadali zo stolov majiteľov tých rolí. Aj tento súd je pre mňa, ako napokon i ostatné, takým strašiakom, chcjúcim mi zničiť nervy a prípadne zákonnou cestou ma zabiť. Neľakám sa ho! Nie som si vedomý a nikdy som si nebol vedomý nejakej protištátnej činnosti. Považoval som ju a považujem za zbytočnú, a to najmä preto, žw mám vždy na mysli slová židovského knaza Gamaliela, ktoré povedal, keď židovská Veľrada chcela odsúdiť apoštolov preto, že neprestali hlásať Kristovu náuku: "Nechajte týchto ľudí a prepustite ich, lebo ak je tento zámer alebo toto dielo od ľudí, rozpadne sa; ak je však od Boha, nebudete ich môcť rozvrátiť" /Sk 5, 38-40/. Písať však sťažnosti, odhaľovať krivdy páchané na ľuďoch, ktorí chcú žiť podľa svojho presvedčenia, brániť napádanú Božiu česť, zastávať sa špinenej svätej Cirkvi, považujem za svoju morálnu a stavovskú povinnosť. Som a ostávam knazom, i keď mi je už roky znemožnená knazská činnosť a ako taký som povinný hlásať pravdu, brániť pravdu, šíriť pravdu a ak je potrebné i trpieť za pravdu. Dovoľuje mi to aj naša Ústava a všetky našou vládou prijaté a do nášho zákonodarstva včlenené dohovory a dokumenty o slobode prejavu, o slobode navštevovať priateľov a známych a prijímať ich návštevy... atď. atď. To všetko patrí do okruhu spravodlivosti, ktorou je každému občanovi poľízna štátna vrchnosť.

Keďže uplatňovanie tejto spravodlivosti je predovšetkým Vašou doménou, chcem Vás týmito svojimi skromnými riadkami povzbudiť k tomu, aby ste sa zamysleli nad tou svojou zodpovednou úlohou a skoncovali s každou nespravodlivosťou. To bude najkrajší príspevok pre rozvoj našej vlasti a najmä pre zachovanie mieru. Bez spravodlivosti totiž a bez pravdy, slobody a lásky škoda písať a rečniť o mieri doma a vo svete. Takéto Vaše správanie bude z Vašej strany prejavom spravodlivosti, ktorá je matkou múdrosti, ako krásne napísal pôvodca knihy Starého zákona Ekkleziastikus :

Kto sa bojí Boha, bude konať, čo je dobré,
 a kto sa drží spravodlivosti, dostane ju.
 Vyjde mu v ústrety ako počestná matka,
 a privedie ho k sebe ako manželka panenského veku.
 Nakrmí ho životodarným chlebom rozumnosti
 a vodou spasiteľnej múdrosti ho napojí.
 A spevnie v ňom, takže sa nezohne,
 pevne sa ho bude držať, takže nevyjde na posmech.
 A povýši ho v kruhu jeho blížnych,
 uprostred zhromaždenia otvorí mu ústa,
 a naplní ho duchom múdrosti a rozumnosti,
 a slávnym rúchom ho odeje.
 Zahrnie ho veselostou a radosťou
 a večne slávne meno udelí mu za dedičstvo.
 Však nerozumní ju nedostanú,
 iba ľudia rozvážni ju postrehnú;
 nerozumní ju ani neuvidia,
 lebo sa ďaleko stráni pýchy a podvodu.
 Nepríde na myseľ takým, čo hovoria lživo,
 ale pravdomluvných sama vyhľadáva,
 aby im zaistila zdar z priazne Božej.
 Ústam hriešnikov chvála nepristane,
 lebo múdrosť pochádza od Boha;
 chvála sluší tomu, komu dal Boh múdrosť,
 v ústach verného muža je ona hojná
 a Vladár ju dá iba takému". /Ekl 15, 1-10/.

Želám Vám takého ducha múdrosti, ktorý Vás naplní snahou po spravodlivosti a uspôsobí Vás vždy odvážne a nebojácne, nielen obratne ale i k uspokojeniu Vášho svedomia a k zveľadeniu našej spoločnosti narábať s paragrafmi aspoň tak, ako to podľa správ začínajú praktizovať aj v iných socialistických štátoch, napr. v Maďarsku, v Poľsku, v Juhoslávii, ba i v Číne, kde vyhlásili, že staré Marxovo heslo: "Náboženstvo je opium ľudí" neplatí, lebo náboženstvo zohralo a zohráva v Číne veľkú kultúrnu, sociálnu a vôbec spoločenskú úlohu. O koľko dôraznejšie musíme to hlásať my, dedičia svätého Cyrila a Metoda, ktorých zásluhou sme sa včlenili medzi kultúrne národy Európy a v dôsledku toho sme sa zachovali až dosiaľ.

Pri svojich súdnych procesoch riaďte sa radou, ktorú dal z Božieho príkazu Mojžiš sudcom:

"Vypočúvajte a súďte spravodlivo toho, čo má spor so súkmeňovcom alebo cudzincom! Nemajte ohľadu na osobu pri súde, vypočújte tak malých ako veľkých, nikoho sa nebojte, lebo súd je Boží. /Dt 1,18/.

Tak súďte, aby ste obstáli pred súdom svojho svedomia, pred súdom nezavedeného ľudu a najmä pred súdom Božím, ktorý, či to veríte alebo nie, Vás celkom isto-iste čaká.

S patričnou úctou

Mons. Viktor Trstenský
 rk. kňaz m.sl.

Na vedomie: príslušným vyšším inštanciam
 štátnym a cirkevným.

- o -

Koncom mája 1986 mons. Trstenský utrpel úraz hlavy-tváre pri ceste autom. Vpdič, ktorý viezol nons. Trstenského, nebol na vine. Ide o zámerne inscenovanú haváriu a snahu o likvidáciu nepohodlného bojovníka za pravdu a spravodlivosť v našom národe, alebo o náhodu? Modlíme sa za jeho skoré uzdravenie!